

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Projevy agrese v rodinném prostředí a jejich řešení

Autor práce: Jana Polívková, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Josef Kříha

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....
Polívková Jana

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Josefu Kříhovi, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

POLÍVKOVÁ, J. *Projevy agrese v rodinném prostředí a jejich řešení : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2016. 66 s. Vedoucí bakalářské práce : Mgr. Josef Kříha.

Klíčová slova: agrese, domácí násilí, násilí páchané na dětech, pomoc obětem, stalking

Bakalářská práce (dále jen „**práce**“) po stránce věcné osvětluje základní východiska a pojmosloví zkoumané oblasti, např. agrese a její jednotlivé projevy v rodinném prostředí a možnosti jejich řešení. Analyzuje nejtypičtější projevy násilí, které se v rodinném prostředí objevují. Reflektuje domácí násilí, stalking a násilí páchané na dětech. Dále formou teoretického vhledu poukazuje k účinné legislativní úpravě, která se k jednotlivým projevům agrese vztahuje a legitimně shrnuje nástroje pomoci obětem domácího násilí a stalkingu. U nezletilých osob demonstruje věcnou působnost dotčených orgánů veřejné správy, které násilí řeší a shrnuje další možnou pomoc. Práce je rovněž obohacena o tematicky přílehlavé kazuistiky, řízený rozhovor s obětí domácího násilí a komparaci zájmových projevů násilí.

ABSTRACT

POLÍVKOVÁ, J. *Signs of Aggression in Family Environment and its Solution* : Bachelor thesis. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2016. 66 p. Supervisor : Mgr. Josef Kříha.

Key words: aggression, domestic violence, violence against children, victim assistance, stalking

This bachelor thesis explains the basic terminology in the area of aggression and its different signs in family environment and their possible solutions. It analyzes the typical signs of violence that occur in family environments. It reflects domestic violence, stalking and violence against children. Further, it highlights the effective legislative regulations, which are associated to the signs of aggression. It summarizes the tools to assist victims of domestic violence and stalking. It also refers to the scope of the public administrations that solve violence in underage persons and summarizes further assistance. The thesis is also enriched by thematic case studies, guided interview with victims of domestic violence and comparisons of violence signs.

Obsah

Úvod.....	8
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	9
2 AGRESE A JEJÍ PROJEVY	11
2.1 Druhy agrese	12
3 DOMÁCÍ NÁSILÍ.....	13
3.1 Formy domácího násilí.....	14
3.2 Příčiny domácího násilí.....	16
3.3 Cyklus domácího násilí.....	18
3.4 Syndrom týrané ženy.....	19
3.5 Zákonné znění	21
3.6 Pomoc obětem.....	23
4 STALKING.....	26
4.1 Chování stalkerů.....	27
4.2 Typy stalkerů.....	29
4.3 Zákonné znění	31
4.4 Pomoc obětem.....	31
5 NÁSILÍ PÁCHANÉ NA DĚTECH	33
5.1 Fyzické týrání.....	34
5.2 Duševní týrání	35
5.3 Sexuální zneužívání	36
5.4 Zanedbávání dítěte	39
5.5 Komerční sexuální zneužívání dětí	40
5.6 Zákonné znění	43
5.7 Pomoc obětem.....	44
6 KAZUISTIKY	46
7 ANALÝZA STATISTICKÝCH DAT	51
8 KOMPARACE NÁSILÍ	53

9	ŘÍZENÝ ROZHOVOR	55
	Závěr.....	61
	Seznam použitých zdrojů	63
	Seznam tabulek	66

Úvod

Projevy agrese v rodinném prostředí a jejich řešení je celospolečensky aktuální téma. Každý si projevy agrese dokáže představit rozdílně, ale tato bakalářská práce pojednává o projevech nejtypičtějších pro autorku.

Inspirací pro volbu tématu byla osobní negativní zkušenost zpracovatelky práce s domácím násilím.

Domácí násilí a stalking je celosvětový fenomén, který je znám z již dávne historie. Ovšem až posledních pár desítek let se vědci rozhodli tyto problémy zkoumat a osvětlit je široké veřejnosti. Našlo se mnoho obětí, které k tomuto osvětlení dopomohly, a proto je domácí násilí i stalking velice dobře zastoupen v literárních i elektronických zdrojích. Oběti se dříve bály o násilí mluvit, protože je braly jako součást každodenní existence a stereotyp, který se jim zapsal do života. Dnes již ale existuje celá řada organizací a účinných zákonů, které obětem pomáhají v pro ně neřešitelných situacích.

Mnoho lidí se domnívá, že domácím násilím jsou postiženy pouze ženy a stalking páchají pouze muži. Opak je ale pravdou a široká veřejnost by jej měla brát v úvahu. Naše společnost se domnívá, že domácí násilí je pácháno spíše na ženách, ovšem odborná literatura neopomíná fakt, že toto násilí je pácháno také na mužích. V případě stalkingu jsou v literatuře uváděny kazuistické příběhy, kdy za pronásledovatele je z velké části označeno spíše mužské pohlaví. Stalking mohou samozřejmě páchat také ženy, ovšem ve většině zveřejněných příběhů, jsou ženy spíše oběťmi.

V rodinném prostředí se ale nenacházejí pouze dospělé osoby, které mohou násilím trpět, ale také děti. Pokud je násilí pácháno na dospělém člověku, jeho psychický i fyzický stav mu přes veškerou nesnáze dovoluje alespoň částečně s násilím bojovat. V případě dítěte to ale není tak jednoduché. Nerozvinutá dětská psychika nedovoluje dítěti pochopit závažnost situace a neumí se proto samo bránit. Pokud je dítě týráno rodiči, je na okolí (školy, zájmové spolky, lékař, kamarádi...), aby tuto závažnou věc odhalilo a odstartovalo tak sled událostí, které dítěti pomohou. Dospělá duše se z odehraného násilí dokáže uzdravit a z psychiky jej i zcela vytěsnit, pokud jde o dítě, může si nést následky z prodělaného násilí do konce života, a proto je na odbornících, aby odvedli tu nejkvalitnější a nejprofesionálnější práci a dítěti pomohli od fatálních následků, které na nich násilí může zanechat.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hlavním cílem práce je zjistit nejčastější projevy agrese v rodinném prostředí. Teoreticky reflektovat základní východiska zkoumané oblasti, analyzovat účinné legislativní nástroje a vymezit tak adekvátní možnou pomoc pro případné oběti.

Práce dále charakterizuje jednotlivé projevy agrese a jejich možná řešení – porovná, jaké druhy násilí se páchají na dětech a jaké na dospělých.

Problematika agrese v rodinném prostředí je celospolečensky stále aktuálním tématem. Teoretická část práce v širším aspektu reflektuje základní východiska, pojmosloví zkoumané oblasti ve vztahu k domácímu násilí, stalkingu a násilí páchanému na dětech, a to za použití obsahové analýzy odborné literatury a účinné legislativy. Tato část práce je také obohacena o tematicky přílehlavé kazuistiky obětí, které si jednotlivými projevy agrese prošly.

V rámci empirické části, jsou za pomoci užití kvalitativní výzkumné techniky analyzovány kvantitativní statistická data, komparace násilí na dětech a dospělých, včetně řízeného rozhovoru s obětí násilí, pomocí kterého se zpracovatelka práce pokusila zjistit, zda se jednalo o domácí násilí či nikoliv. Oběť totiž nikdy skutečnosti odehrávající se v jejím životě nezveřejnila.

První kapitola teoretické části práce analyzuje pojem agrese a její jednotlivé projevy, které agresí člení do nezbytných druhů.

Druhá kapitola se zabývá jedním z největších projevů agrese, zcela jistě nejenom rodinného života, a to domácím násilím. Osvětluje problematiku spojenou s tímto fenoménem pomocí postupně navazujících podkapitol (viz. formy domácího násilí, příčiny vzniku domácího násilí, cyklus domácího násilí a syndrom týrané ženy). Pomocí účinné správněprávní a trestněprávní konsekvence vysvětluje zkoumanou problematiku z pohledu orgánů činných v trestním řízení. Poslední podkapitola u domácího násilí nabízí možné řešení v případě pomoci obětem.

Třetí kapitola popisuje další projev agrese v rodinném prostředí a to stalking, který může být brán také jako důsledek rozchodu a nevyrovnání se s krizovou situací u pachatele. Stalking může lehce navazovat na domácí násilí, protože pokud se oběť domácího násilí rozejde (rozvede) s pachatelem, nemusí se pachatel s touto krizovou situací adekvátně vyrovnat, a proto začne svého bývalého partnera či bývalou partnerku pronásledovat. Kapitola analyzuje problematiku stalkingu a popisuje jednotlivé typy stalkerů a jejich chování. Ani zde není opomenuto účinné legislativní ukotvení z roku

2010, které se stalkingem zabývá. Možnost, kam se obrátit pro pomoc v případě, že se stane člověk obětí stalkingu se nachází v poslední podkapitole, kde je nastíněna i problematika svépomoci, pokud si není oběť nebezpečným pronásledováním zcela jista.

V rodinném prostředí se nenacházejí pouze dospělé osoby, které mohou být násilím postiženy, ale také děti, které jsou násilím dotčeny, a to přímo či nepřímo. Pokud se jedná o postižení nepřímé, dítě je pouze svědkem násilí, které se v rodinném prostředí objevuje. V případě, že se jedná o násilí přímé, dítě je obětí násilí stejně jako dospělá osoba. Ovšem je třeba brát v úvahu, že dítě se s násilím, které je na něm pácháno, vyrovnává absolutně jinak než dospělý jedinec. Touto problematikou se zabývá kapitola čtvrtá, která analyzuje nejen účinné legislativní znění, ale také možná řešení v podobě systémového přístupu odborných pracovníků.

Práce dále poukazuje na rozvoj či stagnaci výskytu domácího násilí pomocí analýzy statistických kvantitativních ukazatelů, které veřejně poskytuje Policie ČR.

Pomocí srovnávací metody komparace, s ohledem na kapitoly a podkapitoly zpracované v práci, zobrazuje zpracovatelka násilí páchané na dětech a násilí páchané na dospělých.

V závěrečné kapitole, je zpracován řízený strukturovaný rozhovor, kdy byla využita technika sběru dat v sociálním výzkumu. Dle předem sestaveného dotazníku vybraný respondent odpovídal na otázky tazatele. Odpovědi byly zaznamenány a upraveny do reprezentativního celku. Respondent byl vybrán přímo s ohledem na zkušenosti, které s domácím násilím nabyt.

2 AGRESE A JEJÍ PROJEVY

Definice agrese je z prvního pohledu velice jednoduchá. Mnoho lidí se s ní každý den stýká, a to přímo či nepřímo, jedná se o součást každodenní zkušenosti. Odborníci se ovšem v jednotné definici rozcházejí. Záleží na tom, jakou příčinu chce daný odborník zkoumat, a z toho důvodu je třeba se přiklonit k té či jiné definici. Všeobecně lze říci, že agrese je chápána jako chování bez motivace, tj. jakýmkoliv způsobem škodlivě ublížit druhému člověku, může být chápána také jako násilné narušení práv druhého člověka, anebo ji lze brát jako ofenzivní či asertivní chování.¹

Podle A. S. Rebera (1985) jde u agrese o činy, které jsou vždy něčím motivovány. Spouštěcím motivátorem projevu agrese může být dle něj strach nebo frustrace, přání vyvolat strach nebo útek u druhých a tendence prosadit vlastní zájmy a záměry (zde se ovšem pojem agrese velice úzce protíná s pojmem asertivita, což znamená v úzkém slova smyslu sebeprosazení jedince).²

Agresi lze tedy vysvětlit jako proces útočení nebo napadání, kdy může mít mnoho různých forem a důvodů. Nejtypičtějším důvodem, proč k agresi dochází, je snaha pomocí násilí odstranit překážku, která brání na cestě k vysněnému cíli, anebo jde o snahu demonstrovat hrozbu, sílu či převahu, a tím vyvíjet tlak na toho, proti němuž je agrese směřována.³

V případě vzniku agrese, kdy pomocí násilí se agresor snaží odstranit překážku, je agrese spojena s určitými pocity vzteku a vzniku nepřátelství vůči druhé osobě. Pokud agrese vznikla za účelem vytvoření demonstrace hrozeb, síly nebo převahy, jedná se o čistě vytvořený nástroj v sociální technice.⁴

„Anthony Storr (1968) tvrdí, že je těžké rozlišit formy agrese, jich bychom se všichni rádi zřekli, od těch, jež musíme mít k dispozici, abychom přežili. Proto může být agrese také chápána jako komponenta normálního chování, která je v určitých podnětových souvislostech a ve formách zaměřených na cíl uvolněna, aby uspokojila vitální potřeby nebo aby překonala ohrožení fyzické nebo psychické integrity.“⁵

¹ ČERMÁK, I. *Lidská agrese a její souvislosti*. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1998, s. 9.

² NAKONEČNÝ, M. *Encyklopedie obecné psychologie*. 2., rozš. vyd., Praha: Academia, 1997, s. 9-10.

³ NAKONEČNÝ, M. *Encyklopedie obecné psychologie*. 2., rozš. vyd., Praha: Academia, 1997, s. 9-10.

⁴ NAKONEČNÝ, M. *Encyklopedie obecné psychologie*. 2., rozš. vyd., Praha: Academia, 1997, s. 9-10.

⁵ ČERMÁK, I. *Lidská agrese a její souvislosti*. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1998, s. 9.

2.1 Druhy agrese

Agrese může být viděna z trojího pohledu. V prvním směru člověk vidí agresi zaměřenou proti jiné osobě, druhým směrem je agrese zaměřená vůči sobě sama a třetí směr se zabývá destrukcí (ničení majetku).⁶

Roku 1968 Moyer formuloval 7druhů agrese, které byly původně hodnoceny na zvířatech. Postupem času se ale ukázalo, že je možné tyto druhy v popisu svých charakteristik uplatňovat v určitém směru i na lidi:⁷

1. Predátorská agrese – útočné chování zvířete proti kořisti, jedná se o mezidruhový typ agrese, zpravidla je agrese vyvolávána pohybující se kořistí.

2. Agrese mezi samci – slouží k nastolení hierarchie ve smečce, slabý jedinec nemá právo vést smečku apod.

3. Agrese vyvolaná strachem – z agresivní situace není možnosti úniku a jedinec se tak dostává do situace, která ho ohrožuje. Tomuto druhu agrese vždy předchází alespoň minimální pokus o útěk z nebezpečné situace.

4. Dráždivá agrese – může být vyvolána jak živými, tak i neživými subjekty. Moyer se domníval, že tomuto druhu předchází podnět frustrace (např. únava, hladovění a bolest).

5. Mateřská agrese – přirozená reakce matky, pokud je ohroženo její mládě.

6. Sexuální agrese – je zpravidla vyvolána stejnými podněty, které jsou příčinou různých sexuálních procesů.

7. Agrese jako obrana teritoria – jedná se o reakci, kdy došlo k narušení již dávno vymezeného prostoru.

V případě agrese u lidí je možnost rozdělit agresi na dva druhy pro přehlednější zobrazení, a to agresi zlobnou, která se projevuje jako reakce na frustraci, přičemž je doprovázena vztekem a nenávistí, anebo na agresi instrumentální, která se neprojevuje žádnými pocity, ale je brána jako naučená sociální technika. Pokud se u pachatele prokáže typ zlobné agrese, má za cíl poškodit nebo systematicky ničit svůj objekt a jedná se zřejmě o pudový původ. V případě instrumentální agrese jde o vyvinutí tlaku na objekt a jedná se o agresi, kterou pachatel získal učením během života.⁸

---

⁶ *Nemoci a poruchy* [online]. Tereza Mahdalová, 2014 [cit. 2015-11-27]. Dostupné z WWW: <<http://www.opsychologii.cz/clanek/103-agrese-stokrat-jinak-aneb-jak-zvladat-svoje-afekty/>>.

⁷ ČERMÁK, I. *Lidská agrese a její souvislosti*. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1998, s. 10-11

⁸ NAKONEČNÝ, M. *Encyklopedie obecné psychologie*. 2., rozš. vyd., Praha: Academia, 1997, s. 9-10.

3 DOMÁCÍ NÁSILÍ

Domácí násilí bylo několik let považováno za něco, co se v dobře fungující rodině, nemůže stát. Postupem času ale lidé začali zjišťovat, že se může objevit i v normálně fungující rodině a názory se tak postupně začaly měnit. Společnost si s odstupem času začala také uvědomovat, že domácí násilí se nemusí vždy týkat jen fyzických útoků, ale může zahrnovat i psychické či emocionální týrání.⁹

Domácí násilí je definováno mnoha způsoby. Ludmila Čírtková ve své knize definuje domácí násilí jako: „*Opakované, dlouhodobé a zpravidla eskalující násilí fyzického, psychického, sexuálního, sociálního a ekonomického rázu, které vytváří jednoznačně asymetrický vztah a vede ke stabilnímu rozdělení rolí na násilnou a ohroženou osobu.*“¹⁰

Ministerstvo vnitra definuje domácí násilí jako: „*Jakékoliv násilí mezi současnými nebo bývalými partnery v intimním vztahu, ať se násilí objeví kdekoliv a kdykoliv. Násilí může zahrnovat fyzické, sexuální, emocionální nebo finanční zneužívání.*“¹¹

Další z mnoha existujících definic je: „*Domácí násilí je fyzické, psychické, sexuální či ekonomické násilí mezi blízkými osobami žijícími společně v jedné domácnosti. Domácí násilí zahrnuje všechny formy fyzického, psychického, sexuálního a ekonomického násilí, pro které je charakteristické opakování, dlouhodobost a zvyšující se tendence jednotlivých incidentů.*“¹²

Obecně lze tedy říci, že veškeré definice, které o domácím násilí vznikly, jsou v obecné části totožné. Musí se jednat o dlouhodobé, opakované a stupňující násilí na svých blízkých, které se odehrává ve společném obydlí a je jasně rozeznatelné, kdo je obětí a kdo násilníkem.

Domácí násilí se od jiných forem delikventního chování liší tím, že probíhá ve vztahu osob a postupně se vytváří vztah závislosti oběti na pachateli. Pachatel chce získat moc nad svojí obětí a zcela ji ovládat. Tím dochází k vniknutí domácího násilí do běžného života a oběť jej bere jako každodenní stereotyp.¹³

---

⁹ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011, s. 21.

¹⁰ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008, s. 9.

¹¹ WALBY, S., ALLEN, J. *Domácí násilí, sexuální napadení a pronásledování*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009, s. 16.

¹² ÚLEHLOVÁ, D. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně, 2009, s. 11.

¹³ DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku obětí*. Praha, 2005, s. 7.

3.1 Formy domácího násilí

Domácí násilí bylo v době vzniku problému, to je na konci 70. let 20. století, vnímáno jako násilí, které se projevuje v intimních vztazích rodiny a je páčáno muži (partnery) na svých ženách (partnerkách). Od počátku vzniku problému ovšem studie pokročily a domácí násilí již není označováno jako násilí, které páchá pouze muž na ženě, ale má mnoho dalších možností. V roli oběti se může kromě ženy objevit také muž, dítě, senior, sourozenec apod. Z tohoto pohledu domácí násilí představuje souhrnný jev, který může nabývat různých podob a je nasycen různými příčinami.¹⁴

Forem domácího násilí je celá řada, každý odborník přikládá váhu důležitosti jiným směrem, ale všichni se shodují v základních formách, které dávají podnět vzniku formám jiným. Základními formami, které se v domácím násilí objevují, jsou fyzické násilí, psychické násilí neboli emocionální násilí, sexuální násilí, ekonomické násilí a sociální násilí.

1. Fyzické násilí:

Zanechává zpravidla viditelné stopy ve formě tělesných poranění. Obecně se jedná o fackování, bití rukama nebo různými předměty, kopání, svazování, škracení, ohrožování zbraní (palnou nebo bodnou), občas se k fyzickému násilí řadí i zákaz spánku a potravy. Fyzické násilí směřuje k útokům proti životu a v nejhorších případech může končit i smrtí oběti.¹⁵

Tato forma násilí může být používána nejen proti oběti samotné, ale také proti osobám či věcem jím blízkým (např. vůči oblíbenému předmětu nebo domácímu zvířeti). Fyzická forma násilí je vzhledem ke svým následkům nejzjevnější a nejhrubší formou domácího násilí za použití síly nebo její hrozby k zastrašení, poškození nebo ohrožení jiné osoby.¹⁶

2. Psychické násilí:

Je též označováno jako násilí emocionální a jeho hlavním rysem je jeho neviditelnost. Jedná se o nadávky nejrůznějšího charakteru, obviňování, ponižování, zesměšňování ve společnosti, ale i v soukromí. Odpírání potravy a spánku můžeme řadit nejen do formy fyzického násilí, ale i do oblasti psychického násilí. Psychické násilí je

---

¹⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008, s. 9-10.

¹⁵ DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku obětí*. Praha, 2005, s. 9.

¹⁶ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011, s. 47-49.

také typické různými zákazy a omezováními, zakazováním samovolného rozhodnutí, podceňováním, citovým vydíráním apod.¹⁷

Při zaměření se pouze na emocionální formu se hovoří o neustálé kontrole oběti a toho co dělá, s kým se přátelí a kam chodí. Často je oběť označována za blázna a za každou sebemenší chybu je obviňována.¹⁸

Tato forma násilí ovlivňuje psychiku oběti natolik, že může vést k závažným změnám osobnosti. Vzhledem k tomu, že psychická forma násilí je neviditelná, nelze ji jakýmkoliv způsobem dokumentovat, aby byly v materiálním prostředí viditelné stopy. V řadě případů, kde k psychickému násilí došlo je třeba vypracování znaleckých posudků, které násilí prokážou či vyvrátí. Nejčastěji se jedná o oblast soudní psychiatrie a psychologie.¹⁹

3. Sexuální násilí:

V počátcích se sexuální násilí projevuje jako omezování osobní svobody. Poté se přesunuje do oblasti znásilňování, donucování k sexu, k různým sexuálním praktikám, které oběti nejsou příjemné, sexuálnímu zneužívání a sexuálnímu napadání. V celé podstatě lze říci, že oběť sexuálního násilí je pouhým sexuálním objektem. K tomuto typu násilí dochází z většiny pouze mezi partnery.²⁰

Jde tedy o vymáhání pohlavního styku, které zanechává zřetelné stopy na těle oběti a prokázat je lze pomocí lékařského vyšetření, pokud je ovšem tento druh deliktu nahlášen bezprostředně po útoku.²¹

4. Ekonomické násilí

V případě ekonomického násilí se jedná o odebírání finančních prostředků. Přístup k penězům je omezován, peníze pro vedení domácnosti nejsou poskytovány nebo jsou odebírány a dochází k absolutní kontrole příjmů a výdajů, které oběť má.²²

V případě této formy násilí je omezován přístup k majetku, blokování přístupu k různým prostředkům, které člověku zajišťují základní životní potřeby, oběti je zakazováno chodit do práce a často dochází k rozprodávání věcí. V této formě chce

---

¹⁷ ÚLEHLOVÁ, D. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně, 2009, s. 13.

¹⁸ DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku obětí*. Praha, 2005, s. 9.

¹⁹ KONRÁD, Z., BANGO, D. *Metodika vyšetřování trestných činů souvisejících s domácím násilím*. Praha, 2007, s. 17.

²⁰ DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku obětí*. Praha, 2005, s. 9.

²¹ KONRÁD, Z., BANGO, D. *Metodika vyšetřování trestných činů souvisejících s domácím násilím*. Praha, 2007, s. 17.

²² DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku obětí*. Praha, 2005, s. 9.

pachatel docílit vždy jediného cíle, a to aby se na něm oběť stala finančně závislá a on ji tak měl pod neustálou kontrolou. Stopy ekonomického násilí nejsou častokrát zjevné, a proto je třeba dokumentovat především listinné důkazy, aby mohl být pachatel později usvědčen.²³

5. Sociální násilí

Sociální forma násilí představuje především izolaci oběti, proti její vůli, od společnosti, dochází k omezování sociálních kontaktů a neustálé kontrole.

Oběť je odloučena od svých přátel, rodiny, občas dětí, a pokud ji pachatel do společnosti občas zavede, je zesměšňována a znemožňována.

Násilník na oběti vyžaduje neustále informace o tom, kde byla, s kým byla, proč se s dotyčným setkala, s kým jiným mluvila apod. Sociální izolace má velký vliv na psychiku oběti a může vést k závažným traumatům s trvalejšími následky.²⁴

3.2 Příčiny domácího násilí

„Příčiny násilí spočívají v sociokulturních tradicích a životním stylu té které společnosti. Starší teorie hovoří o tzv. vnitřní síle, dnes spíše hovoříme o vnějších vlivech.“²⁵

Z obecného hlediska lze příčiny domácího násilí rozdělit do dvou zcela odlišných skupin a to jednofaktorové teorie a multifaktorové teorie.

Jednofaktorové teorie se uplatňovaly v dřívějších dobách a vysvětlovaly vznik domácího násilí z hlediska:

- **biologicko-genetického:** Z tohoto aspektu měl pachatel k agresivnímu chování obecné předpoklady. V brzké době však toto hledisko zaniklo, protože pojednávalo pouze o obecných predispozicích k agresivnímu chování, nikoliv ke specifickým situacím domácího násilí. V dnešní době je navíc podle odborné literatury potřeba pojímat agresivitu či násilí komplexněji a ne pouze jako biologický produkt.²⁶

---

²³ KONRÁD, Z., BANGO, D. *Metodika vyšetřování trestných činů souvisejících s domácím násilím*. Praha, 2007, s. 17-18.

²⁴ KONRÁD, Z., BANGO, D. *Metodika vyšetřování trestných činů souvisejících s domácím násilím*. Praha, 2007, s. 18.

²⁵ ÚLEHLOVÁ, D. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně, 2009, s. 16.

²⁶ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011, s. 33.

- **sociologického:** Z pohledu sociologického hlediska společnost pohlížela na násilí či agresivitu jako na produkt typické mužské společnosti. Pro muže to měl být jakýsi akt, který sloužil k uplatňování moci a kontrole chování ve společnosti.²⁷

K sociologické teorie lze připojit i tzv. feministickou teorii, která spočívala v rodové (genderové) nerovnosti. Zdůrazňovala nadřazenost mužů a nedostatek kontroly nad reprodukčním procesem. Násilí muselo být ženami i přes trpění přijímáno z důvodu biologického a sociálního dědictví, a vedlo tak k chování, které umožňovalo, aby násilí ze strany mužů přetrvávalo.²⁸

- **psychologického:** Tato příčina domácího násilí vysvětlovala vznik agresivity jako poruchu osobnosti pachatele, kdy příčiny se hledaly v povahových zvláštěnostech násilníka. V případě psychologického hlediska se příčiny vzniku domácího násilí sváděly na opakující se deprese, alkoholické stavy či onu poruchu osobnosti u pachatele. Toto hledisko bylo ovšem v sedmdesátých letech dvacátého století vyvráceno. Tato teorie totiž předpokládala, že domácí násilí se objevuje jako následek stresu, který se v rodinném prostředí objevuje. Nedokázala už ovšem vysvětlit, proč se domácí násilí objevuje jen u některých rodin, když téměř každá funkční rodina je stresem zasažena.²⁹

Postupem času nahradily jednofaktorové teorie multifaktorové teorie. Jedná se o dominantní multifaktorový kauzální model D. G. Duttona. Ten pracoval se čtyřmi strukturálními rovinami zdrojů a příčin domácího násilí.

- **Makrosystémová rovina neboli kulturní úroveň:** „*Domácí násilí je ve společnosti podporováno a udržováno převládající patriarchální hierarchií hodnot, která je založena na nadvládě a dominanci mužů. Makrosystém vytváří rámeček, příznivé klima udržující potenciál domácího násilí.*“³⁰

- **Exosystémová rovina neboli komunitní úroveň:** Představuje širší okruh lidí, s kterými se jedinec pohybuje. Jedná se tedy o sociální a životní okolí, které jedince ovlivňuje a zahrnuje formální a neformální sociální struktury, s nimiž přichází do kontaktu. Pokud hovoříme o konkrétních faktorech, které na jedince působí z vnitřku

---

²⁷ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011, s. 34-35.

²⁸ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008, s. 41-42.

²⁹ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011, s. 33-34.

³⁰ ÚLEHLOVÁ, D. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně, 2009, s. 17.

rodiny, jsou to nezaměstnanost, nízká vzdělanost, nedostačující příjem apod. Jedná se o rovinu, která může být pro domácí násilí jak startem, tak koncem.³¹

- **Mikrosystémová rovina neboli rodinná úroveň:** Jedná se o samostatnou rodinu, kdy jednotliví členové jsou bráni jako samostatné sociální jednotky a díky jejich chování vznikají situace a okolnosti, které podporují vznik domácího násilí. Každá rodina je typická riziky, která mohou z rodinného prostředí vzejít. Především je to soukromí rodiny a předepsané role, které vedou k ovlivňování členů rodiny. Partneři se vzájemně velice dobře znají a vědí jak druhému ublížit popřípadě jak raněná osoba bude na zátěžovou situaci reagovat.³²

- **Ontogenetická rovina neboli individuální úroveň:** V případě této roviny je předpokladem, že pachatel se naučil v průběhu života řešit stresující a omezující situace pomocí agresivního chování. Příčiny jsou tedy spatřovány v individuálních rysech násilné a ohrožené osoby. Ontogenetická rovina je příbuzná psychologickému hledisku jednofaktorových teorií a předpokládá, že pokud pachatel byl svědkem násilí v dětství, je pro něj tento faktor fatální v případě vývoje.³³

3.3 Cyklus domácího násilí

Domácí násilí není jednorázový akt a je třeba, aby naplnilo jednotlivé znaky v podobě dlouhodobosti, eskalace, opakovatelnosti, jasně vymezených rolí a beze svědků (nejlépe za zavřenými dveřmi společného obydlí). Pokud jsou naplněny tyto znaky lze hovořit o domácím násilí, které je typické také svými jednotlivými cykly neboli fázemi. Jedná se o cyklicky se opakující etapy, které na sebe vzájemně navazují. Tyto tři cykly jsou také velice často označovány jako kruh domácího násilí nebo spirála domácího násilí, kde je zohledněna dynamika neboli vzrůstající tendence agresivity a brutality jednotlivých ataků.³⁴

Jedná se o:

1. Fáze vytváření napětí (verbální útoky, hádky) – označuje fázi, která předchází týrání a fyzickému násilí. Pachatel je impulzivní, často rozčilený, žárlivý, podrážděný a

³¹ ÚLEHLOVÁ, D. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně, 2009, s. 17-18.

³² ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011, s. 37.

³³ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011, s. 37.

³⁴ STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava: Key Publishing, 2009, s. 16

zuřivý, zatímco oběť obviňuje sama sebe a pachateli nedává žádnou vinu za jeho nepřiměřené chování. Snaží se vyhnout konfliktu tím, že je slušná, uctívá, poslušná a pečující.³⁵

2. Období týrání (zkolabování, útěk, rezignace) – agresor ztrácí kontrolu nad svým jednáním a dochází ke konfliktu v podobě fyzického napadení nebo psychického týrání. Oběť se v této fázi cítí absolutně bezmocná a vůči pachateli cítí nepřekonatelnou zlobu. Nedokáže ovšem vyvinout síly na to, aby se útokům dokázala alespoň z části ubránit a vzepřít se.³⁶

3. Období usmiřování (omluvy, usmíření, klid) – poslední fáze je často označována jako fáze líbánek nebo lásky, kdy násilník si je vědom svých chyb a oběti se omlouvá. Cítí se vinen za útoky, které proti ní vedl a snaží se vše špatné odčinit. Ujišťuje oběť o svých citech a lásce, kterou k ní cítí. V této fázi oběti dělají chybu, že násilníkovi odpouštějí a svým způsobem si vyčítají nenávist, která v nich vůči partnerovi vznikla.

Po třetí fázi se kruh násilí uzavírá a po několik týdnů vše funguje stejně jako v normálních rodinách. Nastává tzv. období klidu. Po několika týdnech klidu se ovšem opět vztah dostává do fáze první a celý cyklus se nekontrolovatelně opakuje.³⁷

3.4 Syndrom týrané ženy

Syndrom týrané ženy, jež se označuje anglickou zkratkou BWS (Battered Woman Syndrom), byl poprvé popsán autorkou L. Walkerovou, která v roce 1979 na toto téma publikovala knihu s názvem *The Battered Woman* (Týraná žena). V té se poprvé objevil psychologický profil oběti domácího násilí, který zde byl detailně popsán. Tato kniha se sešla s kritikou odborníků, kteří poukazovali na to, že označení „syndrom“ příliš zdůrazňuje psychopatologii a zatlačuje do ústraní jiné obrazy a reakce na týrání. Na ženu, která si nese BWS může být nahlíženo jako na člověka, který je nějakým způsobem psychicky labilní a narušený. Výsledky veškerých diskuzí, které odborníci vedli, lze shrnout do jednoho. Termín BWS se používá i nadále a byl rozšířen o další

³⁵ ÚLEHLOVÁ, D. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně, 2009, s. 19.

³⁶ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011, s. 54.

³⁷ BUSKOTTE, A., VANÍČKOVÁ HORNÍKOVÁ, L. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, 2008, s. 65-66.

pojmy, které s BWS souvisejí. Odborná literatura uvádí do popředí syndrom týrané osoby a syndrom týraného partnera.³⁸

Obecně lze říci, že syndrom týrané ženy, osoby nebo partnera je soubor specifických vlastností a následků, které týrání přineslo. Tyto následky vedou ke snížení reakce na agresivní situaci, kdy se oběť nedokáže adekvátně bránit a výrazně reagovat na prožívané násilí.³⁹

Druhá kniha, kterou vydala L. Walkerová o pět let později nesla přímo název Syndrom týrané ženy. Tato kniha znamenala zrod syndromu a přinesla nový poznatek v podobě znaků, které označovaly, že se jedná o BWS. Prvním naplněným znakem musí být naučená bezmoc a druhým, již výše zmíněný, cyklus domácího násilí.⁴⁰

Syndrom naučené bezmocnosti převzala L. Walkerová od amerického psychologa M. Seligmana. Ten jako první při výzkumu klasického podmiňování, popsal tento fenomén na pokusu se psy.

„Tyto pokusy klasického podmiňování spočívaly v tom, že psi dostávali slabé elektrické šoky, část z nich byla předtím určitou dobu připoutána a byl jí zamezen útek před těmito nepříjemnými podněty. Poté byli všichni psi uzavřeni do klece a do části podlahy byl vpuštěn tentýž elektrický proud. Ti psi, kteří nebyli dříve připoutáni jednoduše nebezpečnou část podlahy přeskočili a utekli, ale ti, kteří byli předtím připoutáni nedokázali z klece utéct, ale raději zůstali v bezpečné polovině bez elektrických šoků.“⁴¹

Pokud tento pokus M. Seligmana převedeme ze psů na člověka, dochází k tomu, že oběť se pachateli raději přizpůsobí, než aby se jakýmkoliv způsobem bránila nebo mu vzdorovala.

L. Walkerová díky pokusu, který M. Seligman provedl, definovala naučenou bezmoc jako: *„Ztrátu víry ve vlastní schopnosti odhadnout účinnost svých pokusů o zajištění vlastní bezpečnosti.“⁴²*

---

³⁸ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008, s. 26-28.

³⁹ STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava: Key Publishing, 2009, s. 21-22.

⁴⁰ STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava: Key Publishing, 2009, s. 21-22.

⁴¹ ÚLEHLOVÁ, D. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně, 2009, s. 20.

⁴² ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008, s. 26.

Teorie naučené bezmocnosti vysvětlila mnohé, přesto ji nelze brát jako jasnou odpověď na otázku, proč osoby, které jsou v partnerském vztahu jakýmkoliv způsobem týrány, zůstávají? Dle odborníků to nedovolují etické důvody, protože člověka nelze testovat stejně jako psy. Přestože tato teorie bezmocnosti byla na lidi částečně přenesena, výsledky průzkumů se ukázaly jako rozporné. Někteří testovaní jedinci totiž ukázali přesný opak chování, než psi. Místo toho, aby se při navození pocitu bezmoci stáhli, svůj výkon z nebezpečné situace uniknout, naopak zvýšili.⁴³

3.5 Zákonné znění

Pokud je pachateli prokázáno, že se na druhé osobě dopouští domácího násilí, je třeba zhodnotit vážnost spáchaného skutku. Protiprávní jednání pachatele v případě domácího násilí lze kvalifikovat ve dvou úrovních a to na základě spáchaného přestupku nebo trestného činu. Na policii je tak posouzení veškerých skutků, které pachatel spáchal a jejich následné zařazení do správného paragrafového znění.

Pokud policie spatří spáchaný skutek na úrovni přestupku, je specifické, že k těmto činům dochází zpravidla mezi osobami v blízkém, respektive příbuzenském vztahu. Ve smyslu ustanovení § 68 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích lze následující přestupky, které jsou nazývány jako tzv. návrhové přestupky, projednat pouze na návrh osoby, která byla postižena domácím násilím anebo na návrh zákonného zástupce či opatrovníka.⁴⁴

V oblasti klasifikace přestupků se jedná o přestupek na úseku občanského soužití dle § 49 odst. 1 písmene a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Toto písmeno přestupku stanovuje, že přestupku se dopouští ten, kdo jinému ublíží na cti pomocí urážky nebo jej vydá v určitý posměch. Ve stejném zákoně i paragrafovém znění pouze jiného písmene, a to c), lze spatřit přestupek toho, kdo úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním.⁴⁵

Jako přestupek lze kvalifikovat také jednání proti majetku, kterého se dopouští ten, kdo úmyslně způsobí škodu na cizím majetku krádeží, zpronevěrou, podvodem nebo

⁴³ ÚLEHLOVÁ, D. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně, 2009, s. 20-21.

⁴⁴ *Zákony pro lidi: Předpis č. 200/1990 Sb.*, [online]. 1990 [cit. 2016-01-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-200>>.

⁴⁵ *Zákony pro lidi: Předpis č. 200/1990 Sb.*, [online]. 1990 [cit. 2016-01-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-200>>.

zničením či poškozením věci z takového majetku, nebo se o takové jednání pokusí. Tento přestupek lze kvalifikovat pomocí § 50 odst. 1 písmene a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích.⁴⁶

Na úseku domácího násilí se nejedná pouze o přestupky, ale také o trestné činy, které jsou ve skutku spatřovány. V souvislosti s domácím násilím existuje celá řada trestných činů, avšak vždy je nutné zkoumat, zda při spáchání trestného činu došlo k naplnění skutkové podstaty, tedy zda byly naplněny veškeré formální znaky uvedené ve zvláštní části zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“).

Při použití fyzického násilí lze kvalifikovat skutek jako trestný čin proti životu a zdraví - část druhá, zvláštní část, hlava I „trestního zákoníku“. V nejzávažnějších případech se hovoří o trestném činu vraždy dle ustanovení § 140 - díl I „trestního zákoníku“ nebo těžkém ublížení na zdraví ustanovení § 145 - hlava I, díl II „trestního zákoníku“ a v mírnějších případech lze hovořit o ublížení na zdraví dle ustanovení § 146 - hlava I, díl II.⁴⁷

V případě psychického násilí lze ve skutcích pachatele spatřovat trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství - hlava II „trestního zákoníku“, které mnoho lidí nezná, ale přesto je zákon neopomenul. Nejméně známý je trestný čin porušení tajemství dopravovaných zpráv dle ustanovení § 182 - hlava II, díl II a také porušení tajemství listin a jiných dokumentů uschovávaných v soukromí ustanovení § 183 též hlava II, díl II. V případě psychického násilí jsou ale také spatřovány trestné činy, jako zbavení osobní svobody - hlava II, díl I „trestního zákoníku“ dle ustanovení § 170, omezení osobní svobody ustanovení § 171, vydírání ustanovení § 175.⁴⁸

V oblasti sexuálního násilí lze charakterizovat trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti - hlava III „trestního zákoníku“, kdy nejznámějším je ustanovení § 185 znásilnění. Pachatel ale také může spáchat trestný čin v podobě sexuálního nátlaku

---

⁴⁶ *Zákony pro lidi: Předpis č. 200/1990 Sb.*, [online]. 1990 [cit. 2016-01-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-200>>.

⁴⁷ *Zákony pro lidi: Předpis č. 40/2009 Sb.*, [online]. 2009 [cit. 2016-01-06]. Dostupné z: WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>>.

⁴⁸ *Zákony pro lidi: Předpis č. 40/2009 Sb.*, [online]. 2009 [cit. 2016-01-06]. Dostupné z: WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>>.

dle ustanovení § 186 nebo blízkou osobu bez jejího souhlasu pohlavně zneužít dle ustanovení § 187.⁴⁹

Jmenovat lze ale také mnohé další trestné činy, které jsou s domácím násilím spojeny. Jsou to například trestné činy proti majetku - hlava V „trestního zákoníku“ v podobě ustanovení § 205 krádeže nebo poškození cizí věci ustanovení § 228.⁵⁰

V mnoha případech, kdy dojde ke spáchání trestného činu má policie možnost učinit proti pachateli akt v podobě vykázání násilné osoby z místa pobytu. Tento postup má zamezit vzniku dalších případných napadení oběti. Zpravidla je osoba vykázána na dobu deseti dnů a v případě podání žádosti u soudu může tato doba být prodloužena až na dva měsíce. Vykázání je upraveno pomocí zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, hlava VII, dle ustanovení § 44 až § 47. Společně s tímto úkonem policie, kdy dojde k vykázání násilné osoby, se dopouští častokrát trestného činu i sama oběť, aniž by o tom věděla. Institut vykázání je opatření prováděné Policií České republiky a musí jej dodržovat nejen pachatelé, ale také oběti. Mnoho obětí ovšem násilnickou osobu bere i přes zákaz do své blízkosti a tímto aktem se sama dopouští trestného činu maření úředního rozhodnutí a vykázání dle ustanovení § 337, hlava X, díl IV „trestního zákoníku“.⁵¹

3.6 Pomoc obětem

Existuje mnoho způsobů, jak v případě domácího násilí hledat pomoc. Většina obětí se při vzniku domácího násilí uzavírá do svého nitra a pomoc tak nehledá. Často se svěří pouze svým přátelům, kteří by měli oběti pomoci najít odbornou pomoc a z násilnického vztahu tak odejít do bezpečí.

Legislativní úprava v České republice je postavena na třech subjektech, které s domácím násilím bojují. V první řadě je to Policie ČR, v druhé sociální služby (intervenční centra) a posledním pilířem je justice.⁵²

Policie ČR zajišťuje především teritoriální ochranu v podobě vykázání násilnické osoby ze společného a blízkého okolí na dobu deseti dnů. Pokud tak učiní, je povinna

---

⁴⁹ *Zákony pro lidi: Předpis č. 40/2009 Sb.*, [online]. 2009 [cit. 2016-01-06]. Dostupné z: WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>>.

⁵⁰ *Zákony pro lidi: Předpis č. 40/2009 Sb.*, [online]. 2009 [cit. 2016-01-06]. Dostupné z: WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>>.

⁵¹ *Zákony pro lidi: Předpis č. 273/2008 Sb.*, [online]. 2008 [cit. 2016-01-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>>.

⁵² ÚLEHLOVÁ, D. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně, 2009, s. 68.

vyrozumět alespoň jedno intervenční centrum v blízkém okolí, které by mělo s obětí do 48 hodin od oznámení začít spolupracovat a nabídnout jí tak potřebnou pomoc.⁵³

Intervenční centrum oběti zajistí především právní pomoc, psychologické a sociální poradenství a mělo by poskytnout postižené osobě prostor pro řešení ve věci samé.⁵⁴

Co se týče justice jako posledního subjektu, potažmo soudu, tak ta může násilníkovi zakázat kontakt s ohroženou osobou na dobu nutnou k řešení ve věci samé. Soud může také od oběti přijmout návrh na předběžné opatření v občanskoprávním řešení situace.⁵⁵

V dnešní době internetu, který je dostupný téměř každému, není problém vyhledat odbornou pomoc i zde. Oběť si tak dokáže zachovat svoji čest či případnou anonymitu. V případě akutního problému je na trhu také celá řada telefonních čísel, kde jsou 24 hodin denně připraveni vyškolení odborníci, kteří takovými obětem též nabízejí svoji pomoc pod zárukou anonymity a zcela zdarma (oběť tak platí pouze za uskutečněný hovor dle tarifu svého operátora).

V České republice je jednou z největších a nejnámějších organizací **Bílý kruh bezpečí**. Tato organizace pomáhá nejen obětem domácího násilí, ale také obětem nebo svědkům jiných trestných činů již 24 let. Jejím hlavním heslem je: „*Kriminalitu zastavit nedokážeme. Pomáhat jejím obětem však umíme.*“⁵⁶

Bílý kruh bezpečí poskytuje odbornou, diskrétní a hlavně bezplatnou pomoc osobám, které se stali obětí či svědky trestného činu.

„*BKB je zapsán v Registru poskytovatelů sociálních služeb MPSV (dle zákona č. 206/2006 Sb.) a v Registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů Ministerstva spravedlnosti (dle zákona č. 45/2013 Sb.). Pomoc Bílého kruhu je komplexní, to znamená že, oběti mohou v jedné poradně řešit komplex svých aktuálních problémů a otázek, jak v oblasti práva, tak v oblasti psychosociální.*“⁵⁷

Bezplatná pomoc Bílého kruhu bezpečí zahrnuje právní pomoc, psychologické a sociální poradenství a praktické rady.

---

⁵³ ÚLEHLOVÁ, D. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně, 2009, s. 68.

⁵⁴ ÚLEHLOVÁ, D. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně, 2009, s. 68.

⁵⁵ ÚLEHLOVÁ, D. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně, 2009, s. 68.

⁵⁶ *Bílý kruh bezpečí: O nás* [online]. 1991 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.bkb.cz/>>.

⁵⁷ *Bílý kruh bezpečí: Poslání a činnost* [online]. 1991 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.bkb.cz/>>.

Zahrnuje:⁵⁸

- bezplatné telefonní linky, které jsou v provozu 24 hodin denně 365 dní v roce – pro oběti kriminality a domácího násilí
- celostátní síť poraden
- klíčové sociální pracovníky, kteří jsou nápomocni zvláště zranitelným obětem a pozůstalým
- linku BKB – pro nonstop pomoc obětem a svědkům trestných činů
- DONA linku

Pokud se oběť obrátí na Bílý kruh bezpečí, může očekávat poskytnutí bezpečného prostoru a podpory, pomoc s utříděním cílů a problémů, pomoc při hledání strategií, znovuoobnovení pocitu bezpečí, prověření základních potřeb (bydlení, zdraví, finance, zaměstnání, vztahy apod.), anebo doporučení navazujících služeb. Každoročně Bílý kruh bezpečí eviduje přibližně 12 000 kontaktů.⁵⁹

---

⁵⁸ *Bílý kruh bezpečí: Poslání a činnost* [online]. 1991 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.bkb.cz/>>.

⁵⁹ *Bílý kruh bezpečí: Poslání a činnost* [online]. 1991 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.bkb.cz/>>.

4 STALKING

Stalking neboli nebezpečné pronásledování: „*Je definováno jako jednání, které obsahuje dvě nebo více událostí, kdy došlo k obtěžování, které vyvolalo strach, obavy nebo pocity ohrožení. Jedná se o tři typy obtěžování: telefonické volání nebo dopisy; potloukání se před domem nebo zaměstnáním; poničený majetek.*“⁶⁰

Stalking je původem anglické označení, které označovalo lovce, kteří chtěli pronásledováním uštvat lovenou zvěř k smrti. V dnešní době je brán jako závažné narušování soukromí, osobní svobody a lidské důstojnosti ohrožené osoby.⁶¹

Stalking se dostává do povědomí lidí v 90. letech 20. století, kdy se o tento problém začali zajímat odborníci a výzkumníci. V prvopočátku se jednalo o pronásledování, které bylo pácháno na známých osobnostech a prominentech, kteří trpěli nevyžádanou, nechtěnou a obtěžující pozorností ze strany svých fanoušků. Postupem času se ovšem díky výzkumníkům ukázalo, že tímto problémem netrpí pouze známé osobnosti a lidé prominentních sort, ale také obyčejní lidé.⁶²

V polovině devadesátých let na aktuálnost tohoto tématu začínají poukazovat první státy (USA, Austrálie, Velká Británie) a zasazují stalking do svých zákonů, z čehož vyplývá, že nebezpečné pronásledování je bráno jako trestný čin.⁶³

Dle německého spisovatele (Jurtel S. 2007) se za skutečné motivy pronásledování pokládá vyhledávání blízkosti s vyhlédnutou obětí (asi 28% případů), získání totální kontroly nad životem oběti (asi 36% případů) a v neposlední řadě rozhodnutí zničit blaho (tedy tělesné i psychické zdraví) oběti.

I když malá část stalkerů projevuje známky psychického narušení a dosáhnou tak stupně klinické diagnózy, většina pronásledovatelů je po psychické stránce zdravá. Vedou normální životy, chovají se stejně slušně jako ostatní lidé a v podstatě jsou zcela nenápadní.⁶⁴

Z jejich chování se stává soustavný agresivní program, který musí naplnit znaky opakování (z hlediska psychologie se jedná asi o deset a více pokusů o kontakt) a

---

⁶⁰ WALBY, S., ALLEN, J. *Domácí násilí, sexuální napadení a pronásledování*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009, s. 15.

⁶¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008, s. 53-54.

⁶² ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008, s. 53-54.

⁶³ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008, s. 53-54.

⁶⁴ BUSKOTTE, A., VANÍČKOVÁ HORNÍKOVÁ, L. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, 2008, s. 50.

soustavnosti v podobě vytrvalosti (pronásledování po dobu minimálně jednoho měsíce).⁶⁵

Oběti stalkingu trpí závažnými psychickými poruchami, jako je traumatizace, poruchy soustředění a spánku, jsou emočně nevyrovnané a mají úzkostné stavy.

Dle Hoffmanna má jedna čtvrtina obětí sebevražedné myšlenky a trpí velkými sociálními důsledky. Polovina obětí je nucena změnit trvalé bydliště nebo pracoviště. Hoffmann přirovnal tuto posttraumatickou stresovou poruchu ke stavu osob, jež přežily leteckou katastrofu.

4.1 Chování stalkerů

Chování stalkerů je po stránce projevu velice rozmanité. Pronásledování mohou činit pomocí skrytých prostředků, což jsou pomluvy, různé podvody anebo ničení věcí, ale také pomocí zjevných prostředků, které sami o sobě nejsou škodlivé a musejí naplnit znaky dlouhodobosti a opakování. Za zjevné prostředky stalkingu se považují dárky, telefonování, zasílání dopisů. Veškeré tyto projevy musejí být v určité skladbě a musejí se na sebe vzájemně napojovat. Až veškeré informace, které oběť poskytne, vypovídají o tom, zda ke stalkingu došlo či nikoliv.⁶⁶

Odborníci ustanovili celkem šest typických způsobů chování pronásledovatele a to:

1. Kontaktování pomocí komunikačních prostředků: Z hlediska modernizace technologií tento projev stalkingu vstoupil na vrchol až v nedávné době. Mobilní telefony nebo internet byla v dřívějších letech záležitost spíše bohatých lidí. Dnes už má k těmto technologiím přístup téměř každý a stalkeři toho náležitě využívají. Jedná se o nenáročnou a jednoduchou možnost, jak vyhlédnuté oběti obtěžovat. Bez vynaložení velkých finančních prostředků může pronásledovatel svoji oběť systematicky rozrušovat. Množství telefonátů nebo vzkazů pomocí internetu musí překročit mez, kterou oběť není schopna akceptovat. K rafinovanějším technikám stalkerů patří mlčení do telefonního sluchátka, zanechávání vulgárních vzkazů přes záznamník telefonu nebo skrývání své vlastní identity.⁶⁷

---

⁶⁵ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008, s. 55.

⁶⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008, s. 60-61.

⁶⁷ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008, s. 60-61.

2. Vyhledávání fyzické blízkosti oběti: Typickým projevem této skupiny chování stalkerů je hlídání bydliště nebo pracoviště oběti, náhodné navštěvování míst, kde tráví svůj volný čas, pronásledování cestou k jejímu pracovišti apod. Dle výpovědi jedné z obětí stalkingu si dokonce pronásledovatel uzpůsobil svůj automobil k trvalému bydlení a před jejím domem trávil veškerý čas včetně noci.⁶⁸

3. Psychické deptání a nátlak: Pachatel stalkingu se zde uchyluje k lživým pomluvám a k různým typům osočování. Pomocí psychického nátlaku ale také dokáže pronásledovatel oběť týrat zveřejňováním lživých informací na internetu (např. nepravdivé inzerce o prodeji bytu), rozvěšování vulgárních nápisů se jménem oběti, šířením jejího telefonního čísla (např. nabídky sexuálního charakteru) apod. Do této skupiny lze zařadit také poškozování oběti majetku s velkými finančními nebo emocionálními ztrátami. Příkladem může být rozbíjení oken u domu, propíchání pneumatik na vozidle nebo ublížení domácím mazlíčkům.⁶⁹

4. Kontakt oběti přes další osoby: Jedná se o tzv. „stalking by proxy“. Pachatel na svoji stranu vtáhne okolí přátel své oběti a snaží se veškerou vinu na pronásledování shodit na oběť. Okolí pachateli často uvěří a pachatelem se najednou stává sama oběť. Přichází tak o své přátele, kteří se jí snaží toto chování rozmluvit a ještě informují skutečného pachatele o záměrech, které oběť má.⁷⁰

5. Fyzické napadání: V této skupině chování stalkerů se jedná především a fyzický kontakt s obětí. Pachatel svoji oběť fyzicky napadá a často dochází k sexuálníím atakům (nejčastěji v podobě znásilnění). Pokud oběť fyzické napadání nehodlá řešit, chování stalkera se stále stupňuje a v nejhorších případech může dojít i k vraždě. Pachatelé při fyzickém násilí často používají různé předměty, které útok vůči oběti činí silnějším a strašidelnějším, nejčastěji jsou to nože, pistole, obušky apod. Mnoho pachatelů stalkingu tuto věc vnímá též jako velice negativistickou, ale berou ji jako poslední možnost dostat oběť opět k sobě. Svoje činy, které hodlají udělat, proto často hlásí sami

---

⁶⁸ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008, s. 61.

⁶⁹ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008, s. 61-62.

⁷⁰ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008, s. 62.

na policii, kde otevřeně sdělují, co mají v plánu, v kolik hodin, na jakém místě a za použití jakých prostředků.⁷¹

6. Cyberstalking: Poslední skupina chování je velice blízká skupině první, tedy kontaktování pomocí komunikačních prostředků. Termín „cyberstalking“ byl použit poprvé v roce 1999 panem Deirmenjianem, který ho sám charakterizoval jako stalking v kybernetickém prostoru (tzv. „cyberspace“), tedy pronásledování pomocí internetové sítě. Internetové pronásledování je pro stalkery jednou z nejlepších možností, které se jim naskýtají. Mají zde široké pole možností – sociální sítě, email, Skype, ICQ apod. Cyberstalking je jednou z možností jak oběť anonymně, dlouhodobě a hlavně systematicky obtěžovat.⁷²

4.2 Typy stalkerů

Přiřadit pronásledovatele k jednotlivým typům, není jednoduché a vzhledem k okolnostem jeho provedených činů, kolikrát ani možné. Přesto bylo vytvořeno pět typologií, které slouží jako orientační vodítko pro posuzování stalkerů. Stalkera lze přiřadit ke konkrétnímu typu v případě, že o něm byly zjištěny veškeré dostupné informace a vzhledem ke konkrétnímu případu byly tyto informace odborně vyhodnoceny.

1. Odmítnutý pronásledovatel: Za odmítnutého pronásledovatele lze považovat stalkera, který se stalkingu dopouští z důvodu rozčarování a roztrpčení z ukončeného vztahu, který zpravidla trval jen kratší dobu. Nemusí se jednat pouze o intimní vztah, ale také o vztah rodinný, pracovní, obchodní a výjimečně terapeutický. Největším motivátorem stalkera je obnova ukončeného vztahu nebo odplata za odmítnutí. Stalkeři této typologie dokážou být velice agresivní a nebezpeční. Agresi a násilí nepoužívají odmítnutí pronásledovatelé pouze na samotnou oběť, ale také proti jejímu okolí či novému partnerovi.⁷³

---

⁷¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008, s. 62.

⁷² ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008, s. 63.

⁷³ BUSKOTTE, A., VANÍČKOVÁ HORNÍKOVÁ, L. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, 2008, s. 51.

2. Rozhněvaný stalker: V případě této typologie stalker pronásleduje oběť kvůli skutečnému či domnělému zranění a újmě, kterou mu oběť měla přivodit. Jejich největší touha je docílit pomsty a odvety. Rozhněvaní stalkeři jsou zpravidla výborní ve vyhrožování a zastrašování pomocí výhrůžek, nadávek a urážek. Sami se cítí jako oběť a domnívají se, že vše co činí je jejich výsostným právem. Stejně jako ostatním typům i zde jde stalkerovi o to, aby nad svojí obětí získal moc a kontrolu.⁷⁴

3. Stalker hledající intimitu nebo vztah: Pronásledovatel se milně domnívá, že osoba, ke které cítí své pocity a lásku mu jej bude opětovat. Stalker si nepřipouští odmítnutí, které mu oběť dala najevo a neakceptuje její názory. Její odmítnutí si vykládají jako pozitivní a různě si jej upravují tak, aby s finálním výsledkem byli spokojeni. Pachatelům hledajícím intimitu či vztah nejde primárně o sexuální uspokojení, ale o to, aby naplnili pomocí smyšleného vztahu svůj prázdný život. Zpravidla jsou oběťmi cizí nebo povrchně známé osoby.⁷⁵

4. Nekompetentní ctitel: Tato typologie je podobná pachateli, jež hledá intimitu nebo vztah. Na rozdíl od třetí typologie, zde jde stalkerovi o rande nebo sexuální schůzku. Přesto je velice bázlivý, a pokud se mu do cesty postaví něco nečekaného, na původní oběť zapomíná a brzy si hledá jiný cíl, který bude pronásledovat.⁷⁶

5. Kořistnický stalker: Typologie, která je také označována jako predátorský pronásledovatel, je typická tím, že cílem pachatelů je útočné, obvykle sexuální agresivní chování. Tato skupina je ovšem s porovnáním předešlých typologií relativně malá. Stalkeři svoji oběť pozorují do nejmenšího detailu a hlavně velice nenápadně. Jejich představou je sestavit si podrobný obrázek o oběti, a když jej získají, zaútočí. Tito pachatelé se snaží být nejdiskrétnější ze všech, jednoduše řečeno nechtějí, aby je jejich oběť zpozorovala a odhalila. Jediné co mají v plánu je tedy útok.⁷⁷

---

⁷⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008, s. 74.

⁷⁵ BUSKOTTE, A., VANÍČKOVÁ HORNÍKOVÁ, L. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, 2008, s. 51.

⁷⁶ BUSKOTTE, A., VANÍČKOVÁ HORNÍKOVÁ, L. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, 2008, s. 51.

⁷⁷ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008, s. 75-76.

4.3 Zákonné znění

Pro nebezpečné pronásledování existuje stejnojmenné zákonné znění dle ustanovení § 354, hlava X, díl IV „trestního zákoníku“ (předpis č. 40/2009 Sb.), který chápe nebezpečné pronásledování jako trestný čin narušující soužití lidí. Zákon pojednává o tom, kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že mu vyhrožuje a vyvolává tak v oběti pocit strachu, vyhledává její neustálou blízkost nebo jej sleduje, neustále ji kontaktuje pomocí elektronických, písemných či jiných prostředků, jakýmkoliv způsobem ji omezuje v jejím obvyklém způsobu života, zneužívá osobních údajů oběti za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu, a toto jednání je způsobilé vzbudit v oběti důvodnou obavu o svůj život nebo zdraví a zdraví osob jím blízkým.⁷⁸

Osoba, která se dopouští stalkingu nemůže být potrestána na úrovni přestupku, ale musí být kvalifikována na úrovni trestného činu, kdy jí může být soudem přičteno odejmutí svobody na šest měsíců až tři léta.⁷⁹

4.4 Pomoc obětem

Největší pomocí v řešení stalkingu je uplatnění podnětu k místně a věcně příslušnému policejnímu orgánu. Vzhledem k tomu, že stalking je od 1. ledna 2010 brán jako trestný čin, policie má podporu v zákonech, jak s tímto fenoménem naložit a oběti tak pomoci. Pachateli je nejčastěji nařízen zákaz kontaktu s osobou a v případě potvrzení páčání stalkingu, může stalkera soud poslat do vězení na šest měsíců až tři roky.

Stejně jako v případě domácího násilí, i zde se oběť může obrátit na Bílý kruh bezpečí, kde odborníci posoudí individuálnost případu a najdou vhodnou intervenci.

V České republice se fenomén stalkingu začal v posledních letech objevovat stále častěji a proto jako reakce na tento fenomén vznikla internetová stránka stopstalking.cz, která si klade za cíl odborně pomoci obětem stalkingu, kam se v případě potřeby obrátit pro pomoc. Přímo na těchto stránkách má postižená osoba možnost vyplnit formulář, v případě, že si něčím ohledně stalkingu není jista a odborně vyškolení pracovníci ji v co nejkratším možném termínu doručí odpověď na jím zadaný email.⁸⁰

⁷⁸ *Zákony pro lidi: Předpis č. 40/2009 Sb.*, [online]. 2009 [cit. 2016-01-06]. Dostupné z: WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>>.

⁷⁹ *Zákony pro lidi: Předpis č. 40/2009 Sb.*, [online]. 2009 [cit. 2016-01-06]. Dostupné z: WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>>.

⁸⁰ *Stopstalking: Úvod* [online]. Karlovy Vary: občanské sdružení [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.stopstalking.cz/>>.

V případě, že oběť si není stalkingem jista, má celou řadu možností, jak se pokusit tuto situaci vyřešit svépomocí. L. Čírtková ve své knize eviduje pět hlavních strategií, které mohou podpořit ukončení tohoto protiprávního jednání:⁸¹

1. Důsledně ignorovat pokusy o kontakt – oběť by měla stalkerovi jasně a jednoznačně říci, že si nepřeje žádný kontakt z jeho strany. Neměla by reagovat na zasílané zprávy, odpovídat na jeho dotazy a zvedat telefonáty. Reakce oběti na stalkerovo chování by měla být absolutně nulová.

2. Vyhnout se setkání (jít stalkerovi z cesty) – oběť by měla i přes svoji nechuť změnit své obvyklé návyky, aby se vyhnula setkání se stalkerem. V nejhorších případech může jít o změnu bydliště nebo práce. Ze začátku ovšem postačí, pokud si oběť vybere jinou trasu do zaměstnání, odpustí si návštěvy oblíbených míst (parky, kavárny, restaurace...) a na pár dní se vzdá svých koníčků. Pokud oběť podnikne takovéto kroky, může se stát, že stalkera jiné chování oběti překvapí a jeho pronásledování vymizí.

3. Dokumentovat stalking – první reakcí na přijatou SMS zprávu či dopis je okamžité smazání. Oběť by ovšem od tohoto impulzivního jednání měla ustoupit, protože každý důkaz je třeba následně ukázat policii, která se bude snažit pachateli stalking prokázat. Veškeré aktivity, které stalker proti oběti činí, by tak měli být zdokumentovány. Pokud to situace a okolnosti dovolí, je velmi kladně hodnocena v případě dokazování fotodokumentace, ať už zničeného majetku nebo věčného postávání stalkera před domem.

4. Informovat okolí (zveřejnit stalking) – i když se oběť ocitá ve velmi stydlivé a složité situaci, neměla by si vše nechávat pro sebe. Seznámení okolí s tím, že je pronásledována, ji zvyšuje bezpečnost, protože na neobvyklou a jí nepříjemnou situaci, není sama. Důležité je tento krok podniknout dříve, než to stihne stalker a okolí oběti tak zmanipuluje na svoji stranu.

5. Vyhledat pomoc a podporu – pomoc a podpora je jedním z nejdůležitějších faktorů k tomu, aby oběť po psychické stránce neobvyklou situaci zvládla. V případě sociální izolace jsou totiž příznačné představy o tom, že za celou situaci nese vinu sama oběť. Na přátelích či blízkých je, tento mýtus oběti vyvrátit a přesvědčit ji, že celé okolí stojí na její straně a dát jí najevo svoji pomoc (nenechávat ji samotnou mimo obydlí, pomáhat jí číst dopisy od stalkera, přesvědčit ji o nezvedání telefonů...).

---

⁸¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008, s. 89-90.

5 NÁSILÍ PÁCHANÉ NA DĚTECH

Lidský organismus je od přírody vybaven mnoha schopnostmi, díky kterým je schopen vyrovnat se s krizovými situacemi v podobě fyzických onemocnění, živelných katastrof, materiálních ztrát apod. Většinou se zdravý dospělý organismus s nečekanými situacemi dokáže vyrovnat sám, pokud to sám nezvládne, vyhledá člověk odbornou pomoc, aby se dostal do rovnováhy, která pro něj byla normální před krizovým stavem. Následky těchto situací se dají u dospělého člověka buď zcela odstranit, nebo pomocí intenzivní a komplexní péče ztlumit.

Dospělého člověka, jako psychicky a fyzicky vyvinutého jedince, projevy agrese a násilí velmi zasahují nejen po duševní a psychické stránce. Ovšem oproti tomu, co se děje s poraněnou dětskou duší se jedná o minimalistický problém.

Mnoho lidí se domnívá, že násilím jsou postiženi výhradně dospělé osoby. Opak je ale pravdou, protože v posledních letech se násilí přesunulo i na zcela nevinné oběti a to děti. Zatímco mnohé dospělé duše se s násilím po čase vyrovnají, ty dětské si nesou následky velmi dlouho a kolikrát i do konce života.

Násilí na dětech je základním porušením práv dětí. V žádném případě není omluvitelné a ospravedlnitelné. Pokud dítě trpí násilím již od počátku života, jedná se o tragédii, která předznamenává jejich budoucí bytí. Namísto klidného a spokojeného dětství jsou spojeni s traumatem, které jsou nuceni vést si s sebou během života. Jakákoliv forma násilí, která je na dětech páchána, je odpovědná za břemeno traumatizace a za krádež spokojeného dětství.

Děti jsou postiženi mnoha druhy násilí, vesměs se jedná obdobné druhy, jako jsou u dospělých, ovšem v jiné rovině a míře. Dítě podobně jako ženy, osoby nebo partneři je spojováno také se syndromem. Tento syndrom je označován jako CAN (Child Abuse and Neglect). Ve volném překladu jej lze chápat jako syndrom týraného zneužívaného a zanedbávaného dítěte a spočívá v týrání dítěte po tělesné a duševní stránce, pojednává o sexuálním zneužívání a také o zanedbávání péče.⁸²

---

⁸² SLANÝ, J. *Syndrom CAN: (syndrom týraného dítěte)*. Ostrava: Ostravská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2008, s. 13.

5.1 Fyzické týrání

Fyzické týrání neboli týrání tělesné je nejtypičtější formou projevu agrese na dítěti. Jedná se o první popsanou součást syndromu CAN a je definováno jako: „*Tělesné ublížení, nebo nezabránění ublížení či utrpení dítěte, včetně úmyslného otrávení či udušení dítěte, a to tam, kde je určitá znalost nebo důvodné podezření, že zranění bylo vědomě způsobeno nebo mu nebylo zabráněno.*“⁸³

Tělesné týrání se vyznačuje vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti, kdy pachatel na dítěti používá nepřiměřené fyzické tresty. Podle výboru OSN pro práva dítěte je jakýkoliv tělesný trest prováděný na dítěti násilím ze strany dospělého. Tělesné tresty, které dospělý dětem ukládají, mají jediný cíl, a to způsobit dítěti bolest za použití fyzické síly.⁸⁴

Pro naplnění definice tělesného týrání je třeba uplatnit některý z fyzických trestů popř. jejich kombinaci. Tělesné týrání zahrnuje násilí v podobě bití různými předměty (vařečky, válečky, řemeny, pásky, rákosky apod.), omezování volného pohybu dítěte (přivazování k nepohyblivým či pevným předmětům – stůl, radiátor, skříň apod.), úmyslné vystavení nadměrného chladu (polonahé dítě vyhozené na mráz, úmyslné nedostatečné oblečení v zimních měsících) či tepla (pálení kůže zapalovačem, típání oharků od cigaret do jednotlivých částí dětského těla), odepření potravy důležité pro vývoj dětského organismu, vytrhávání vlasů, u batolat lze fyzické násilí vysvětlit na příkladu nepřebalování a odepírání tak základní hygieny, kterou si batole samo nedokáže poskytnout.⁸⁵

Tělesné tresty na dítěti jsou prováděny v celé škále možností. Aby agrese projevená vůči dítěti byla intenzivnější a měla tak podle rodičů větší význam, jsou tresty prováděny na citlivé části dětského těla (břícho, hlava, oblast genitálií, dlaně). Útoky jsou také razantnější a intenzivnější, pokud je dítě zasahováno do starých ještě nezhojených ran od minulého útoku.⁸⁶

Fyzické násilí páchané na dítěti je díky viditelným stopám snadněji odhalitelné. Dítě má časté hematomy, viditelné popáleniny, kožní rány nebo škrábance. V případě dlouhodobějšího týrání to mohou být neléčené zlomeniny, otřesy mozku a míchy nebo mnohočetná vnitřní poranění. Každé dítě na projevy agrese nějakým způsobem reaguje. Nejčastěji jde o zvýšenou úzkost a strach, snížené sebevědomí, náhle zhoršený školní

⁸³ VANÍČKOVÁ, E. *Interpersonální násilí na dětech*. Praha: Úřad vlády ČR, s. 8.

⁸⁴ VANÍČKOVÁ, E. *Interpersonální násilí na dětech*. Praha: Úřad vlády ČR, s. 8.

⁸⁵ STANĚK, A. *Násilí páchané na dětech*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006, s. 48.

⁸⁶ VANÍČKOVÁ, E. *Interpersonální násilí na dětech*. Praha: Úřad vlády ČR, s. 8.

prospěch, zvýšená konzumace alkoholu nebo tabákových výrobků, agresivní chování vůči ostatním, nečekané výbuchy hněvu, obtížné sociální začlenění.⁸⁷

5.2 Duševní týrání

Duševní týrání nebo také psychické násilí je definováno jako jednání, při kterém: „*Pachatel zaviněně působí na psychiku týrané osoby např. různými formami ponižování lidské důstojnosti, vyvoláváním strachu, přetěžováním, šikanováním, užíváním hrubých urážek apod., které osoby pro jejich bezohlednost pocítuje jako těžké příkoří nebo citové strádání. To se u dětí projevuje v různých poruchách chování ve škole i na veřejnosti a může zanechat i trvalé následky na psychice.*“⁸⁸

Psychické násilí tedy zahrnuje takové chování dospělé osoby vůči dítěti, které má nepříznivý vliv na citový vývoj dítěte a vývoj v jeho chování. Duševní týrání je oproti fyzickému násilí nelehce zjištělné. Duševní týrání není na první pohled zjevné a oproti fyzickému násilí je jaksi skrytější a hůře objektivizovatelné. Zatímco u fyzického násilí lze dokumentovat jednotlivé stopy projevu agrese a později jej tak doložit jako předmět doličný, u duševního týrání lze tuto skutečnost získat jen při velké vůli dítěte se o své hrůzné zážitky podělit s odborníkem.⁸⁹

Do citového týrání dítěte lze zahrnout opakované ponižování a zavrhování, násilné osamocení a izolaci, vyvolávání pocitu strachu nebo vystavování dlouhodobé životní nejistoty a mnoho dalších aktivit, které dospělý podnikají za účelem ublížení v citové stránce dítěte.⁹⁰

Jedním z nejtypičtějších případů duševního týrání dle J. Slaného jsou rozvodové situace rodičů. Pokud se rodiče slušně nedohodnou, kdo se o dítě bude starat, často se o něj přetahují jako o hračku. Dítě je vystaveno velkému psychickému nátlaku, kdy je uráženo a srovnáváno s druhým partnerem („Jsi stejná jako tvůj otec!“, „Jsi líný jako tvoje matka!“) nebo je druhý partner před dítětem ponižován („Tvoje matka je tak zlá, že si tě ani nezaslouží!“, „Tvůj otec je tak líný, že se o tebe nikdy nedokáže postarat tak, jako já!“).⁹¹

⁸⁷ VANÍČKOVÁ, E. *Interpersonální násilí na dětech*. Praha: Úřad vlády ČR, s. 8-9.

⁸⁸ STANĚK, A. *Násilí páchané na dětech*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006, s. 48.

⁸⁹ STANĚK, A. *Násilí páchané na dětech*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006, s. 48.

⁹⁰ VANÍČKOVÁ, E. *Interpersonální násilí na dětech*. Praha: Úřad vlády ČR, s. 10-11.

⁹¹ SLANÝ, J. *Syndrom CAN: (syndrom týraného dítěte)*. Ostrava: Ostravská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2008, s. 24-25.

Jak popisuje ve své knize E. Vaníčková, odborníci oficiální definici zdravotnické komise Rady Evropy doplňují detailním členěním psychického násilí:⁹²

- **ústrky a odmítání** (ponižování, bagatelizování, znevažování, zesměšňování, odmítání odměn, kritika, veřejné pokoření)
- **terorizování** (vystavování dítěte nesrozumitelným podmínkám, nebezpečným situacím, vyhrožování násilím a vyhrožování násilím na lidech, zvířatech a věcech, ke kterým má dítě pozitivní vztah)
- **využívání, korumpování** (manipulace s dítětem, dávání špatného příkladu za vzor, naplňování nesplněných přání rodičů, narušování přirozeného vývoje dítěte)
- **odmítání citové odezvy** (lhostejnost, netečnost, neochota vyjádřit lásku, pocity či podporu)
- **izolace** (omezování svobody pohybu dítěte, zavírání dítěte, omezování sociálního kontaktu s kamarády)
- **nezájem o výchovu** (ignorování, odmítání pomoci, ignorace zdravotních problémů či potřeb dítěte, odmítnutí pomoci v případě výchovných nebo učebních problémů)

Psychické násilí se na dítěti dokáže projevit i navenek, a pokud si netypického chování dítěte všimne nějaká osoba, je třeba začít s dítětem odborně komunikovat a zjistit, co se s ním děje. Projevy vně můžou být různé, ale nejčastěji se jedná o lítostivost, zvýšenou úzkost a strach, smutek, apatie, nerozhodnost, snížené sebevědomí, podceňování, poruchy chování, a jiné. V těžších případech může docházet k vzniku zdravotních potíží, jako je bolest břicha, svalů, nevysvětlitelná zvýšená teplota, ekzémy apod.⁹³

5.3 Sexuální zneužívání

Téma sexuálního zneužívání dětí se u nás v posledních letech začalo čím dál tím více otevírat. O oblasti sexuálního zneužívání dětí se začalo hovořit v počátku osmdesátých let, kdy docházelo k rozvoji moderního feministického a emancipačního hnutí žen. Tyto ženy začaly otevřeně hovořit o rozsahu sexuálního násilí a incestu ve společnosti. Mnoho odborníků provedlo výzkumy, ze kterých vyšly jasné výsledky. Zhruba 30–40%

---

⁹² VANÍČKOVÁ, E. *Interpersonální násilí na dětech*. Praha: Úřad vlády ČR, s. 10-11.

⁹³ VANÍČKOVÁ, E. *Interpersonální násilí na dětech*. Praha: Úřad vlády ČR, s. 10-11.

žen v průzkumu uvedlo, že se stalo obětí sexuálního zneužití již v dětství a to buď příbuzným, nebo cizím mužem.⁹⁴

V červnu roku 1992 byla Radou Evropy na sexuální zneužívání ustanovena definice, která se používá dodnes jako nejuvěrohodnější a považuje „*sexuální zneužití dítěte za nepatřičné vystavení dítěte sexuálnímu kontaktu, činnosti či chování. Zahrnuje jakékoliv sexuální dotýkání, styk či vykořisťování kýmkoliv, komu bylo dítě svěřeno do péče, anebo kýmkoliv, kdo se s dítětem dostane do nějakého styku. Takovou osobou může být rodič, odborný či dobrovolný pracovník či cizí osoba.*“⁹⁵

Pokud je dítě sexuálně zneužíváno, hovoříme o syndromu CSA, tento syndrom dělí sexuální zneužívání dětí do dvou kategorií, a to na bezdotykové a dotykové (popř. bezkontaktní a kontaktní).

- **bezdotykové** – v případě bezdotykového nebo bezkontaktního sexuální zneužívání je nejtypičtějším znakem exhibicionismus, popřípadě účast na sexuálních aktivitách, kde ovšem nedochází k žádnému tělesnému kontaktu. Tento typ sexuálního zneužívání nejčastěji provádějí muži, kteří svůj genitál ukazují dětem. Dochází také k případům voyerství (tendence dívat se na osoby při sexuálním nebo intimním chování), dospělý činí verbální sexuální návrhy vůči dítěti nebo dítě vystavuje pornografickým videozáznamům.⁹⁶

- **dotykové** – tato oblast je označována také jako kontaktní sexuální zneužívání dětí. Nejtypičtějším slovem, které dotykové sexuální zneužívání vystihuje, je pro společnost pedofilie. Pedofilie je tedy kontaktní forma sexuálního obtěžování (zneužívání) dítěte, ať už dívky nebo chlapce. Pokud dochází k sexuálnímu zneužívání ze strany muže pouze u chlapeckého pohlaví, jedná se o pederastii. Oblast kontaktního zneužívání dětí je daleko závažnější než forma bezkontaktního obtěžování. Dítě je vystaveno přímému fyzickému kontaktu s dospělou osobou. V mírnější a méně závažnější rovině se hovoří o osahávání, líbání či laskání. Závažnější formou jsou sexuální útoky v podobě pohlavního kontaktu (orální, anální, pohlavní styk).⁹⁷

V oblasti kontaktního zneužívání dítěte je možno sexuální násilí rozdělit do třech stupňů podle intenzity:⁹⁸

1. stupeň – polibky, doteky na sekundárních pohlavních znacích

2. stupeň – francouzské polibky, digitální manipulace s pohlavními orgány

⁹⁴ WEISS, P. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: Grada, 2005, s. 11.

⁹⁵ HANUŠOVÁ, J. *Sexuální zneužívání*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2005, s. 6.

⁹⁶ VANÍČKOVÁ, E. *Interpersonální násilí na dětech*. Praha: Úřad vlády ČR, s.11-12.

⁹⁷ SLANÝ, J. *Syndrom CAN: (syndrom týraného dítěte)*. Ostrava: Ostravská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2008, s. 26.

⁹⁸ VANÍČKOVÁ, E. *Interpersonální násilí na dětech*. Praha: Úřad vlády ČR, s. 12.

3. stupeň – všechny formy a způsoby pohlavního styku

Obdobně jako u obětí domácího násilí i u dětí se často stává, že konkrétně sexuální násilí, které je na nich pácháno, začnou brát jako rutinu každodenního života. Děti se násilí přizpůsobí a berou jej jako součást svého života. Dle doktorky Evy Vaníčkové se přizpůsobení sexuálnímu násilí dá rozdělit do pěti fází, které se vzájemně prolínají:⁹⁹

1. Utajování – dítě se sexuální násilí snaží v první fázi utajit z důsledku psychického nátlaku ze strany agresora. Dětské oběti je vyhrožováno a je na něj vytvářen citový nátlak.

2. Bezmocnost – zapříčiňuje ji závislost oběti na agresorovi, kterou provází dvoustranný vztah.

3. Přizpůsobení – vzhledem k věkové nevyzrállosti dítěte, dochází k problému, že dítě danou situaci nedokáže správně vyhodnotit a kvalifikovaně ji pochopit. Na úkor tohoto mu nezbyvá, než se danému sexuálnímu násilí přizpůsobit a podřídit se tak požadavkům agresora.

4. Opožděné oznámení – bývá u dětských obětí výsledkem jejich psychické neschopnosti zvládnout, za některých podmínek, utrpěné sexuální trauma nebo může být snahou ze strany oběti získat určitou výhodu oproti agresorovi.

5. Odvolání výpovědi – v případě jakéhokoliv násilí, které je na dítěti pácháno, se dítě dostává do velmi těžké situace. Jsou mu přisuzovány problémy, kterými rodina po jeho přiznání trpí a dítě si jej náležitě vyčítá. Rodina mu dává za vinu rozpad, finanční tíseň nebo ho obviňuje ze lži, které tvrdil při oznámení. Dítě tuto situaci samo nedokáže adekvátně vyhodnotit a svoji výpověď častokrát bere zpět a přiznává se ke lži, že oznámení bylo nepravdivé. Odvoláním výpovědi se dítě domnívá, že se vše spraví a v rodině bude fungovat vše jako za stavu bez násilí.

I přes veškerou snahu dítěte, sexuální násilí utajit, existují identifikační markery, které odborníkům pomáhají při odhalování tohoto trestného činu. Dítě trpí častými bolestmi břicha, nekontrolovatelně se pomočuje, v případě vyprazdňování pociťuje silné bolesti, na svůj věk má neobvyklé problémy s genitáliemi (svědění pochvy, poševní výtoky, anální krvácení) nebo může trpět poruchou příjmu potravy.¹⁰⁰

⁹⁹ VANÍČKOVÁ, E. *Interpersonální násilí na dětech*. Praha: Úřad vlády ČR, s. 12.

¹⁰⁰ VANÍČKOVÁ, E. *Interpersonální násilí na dětech*. Praha: Úřad vlády ČR, s. 13.

5.4 Zanedbávání dítěte

Zanedbávání dítěte je posledním termínem, který se řadí do syndromu CAN. Oproti ostatnímu násilí (fyzickému, psychickému a sexuálnímu) zanedbávání dítěte je termín, který pojednává o neaktivní účasti. Jednodušeji řečeno zanedbávání dítěte je vyjádření nezájmu ze strany rodičů, které dítě poškozuje.

Přesná definice zanedbávání dítěte zní: „*Dítě je ohroženo (akutně či chronicky, vždy ale vážně) nedostatkem podnětů a faktorů důležitých ke zdravému a plnohodnotnému fyzickému či duševnímu rozvoji.*“¹⁰¹

Zanedbávání dítěte pojednává o odepření základních životních potřeb, které dítě potřebuje ke svému správnému vývoji.¹⁰²

1. Tělesné potřeby dítěte – odepření čistého ovzduší, neadekvátní výživa, neposkytnutí teplé vody nebo tepla, nedostatek spánku, nedostatečné ošacení či nevhodné obydlí.

2. Psychické potřeby dítěte – odepření citové a sociální vazby důležité pro vývoj jedince, neposkytnutí podnětů pro učení, nedostatečný životní řád, nastavení nejisté budoucnosti.

3. Sociální potřeby dítěte – nenastavení pravidel důležitých pro sociální komunikaci, nicotná ochrana dítěte z fyzického pohledu, ignorace stresových stavů dítěte, žádné sociální dovednosti, pocit nejistoty v očekávané sociální podpoře.

4. Emocionální potřeby dítěte – negativní výchova dítěte a její následné převedení do praxe, neschopnost vcítění se, neznalost dobrých skutků, neuvědomělé prožívání dané situace.

5. Duchovní potřeby dítěte – nepřiměřené sebepoznání, nenastavení hierarchie životních hodnot, žádné životní příběhy a ztráta rodinné paměti.

Existuje mnoho příčin, které jsou s vznikem zanedbávání dítěte spojovány. Podle docenta Jaroslava Slaného jako soudního znalce, je škála těchto příčin neboli rizik velice pestrá. Docent označuje jako nejdůležitější tyto příčiny:¹⁰³

- ztráta jednoho nebo obou rodičů

¹⁰¹ SLANÝ, J. *Syndrom CAN: (syndrom týraného dítěte)*. Ostrava: Ostravská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2008, s. 29.

¹⁰² VANÍČKOVÁ, E. *Interpersonální násilí na dětech*. Praha: Úřad vlády ČR, s. 15-16.

¹⁰³ SLANÝ, J. *Syndrom CAN: (syndrom týraného dítěte)*. Ostrava: Ostravská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2008, s. 29.

- úplná izolace dítěte od společnosti
- nízká socioekonomická nebo vzdělanostní úroveň rodiny
- rizikové faktory ze strany rodičů (nejrůznější závislosti – alkoholová, návykové látky, herní automaty atd., naopak to může ale také být workoholismus rodičů, osobnostně nevyzrálí rodiče, rodiče chronicky nemocní, invalidní, duševně zaostalí, atd.)
- příslušnost rodiny k minoritám (náboženské sekty, etnické vyznání apod.)
- rizika ze strany fungování rodiny (velký počet dětí, nestabilita partnerů, nefunkční rodina)

Typickým jevem pro jednotlivé příčiny, je že se vzájemně kombinují a doplňují. Jako příklad je možno uvést, že pokud je špatná socioekonomická a vzdělanostní úroveň, dopadem této příčiny může být požívání návykových látek v dospělosti apod.¹⁰⁴

5.5 Komerční sexuální zneužívání dětí

Problematika sexuálního zneužívání dětí postupem let vypsela k nové a zvláštní podobě, která se označuje jako komerční sexuální zneužívání dětí a je známo pod zkratkou CSEC (Commercial Sexual Exploitation of Children). Jako první nevládní organizace poukázala na tento problém společnost ECPA (End Child Prostitution Asian Tourism) v roce 1990. ECPA vznikla jako odezva na neustále se rozšiřující dětskou prostituci a masový turismus pedofilů, kteří mířili především do asijských zemí za účelem zneužití tamních dětí.¹⁰⁵

Na prvním světovém kongresu, který se konal roku 1996 ve Stockholmu, byla oficiálně přijata definice, která komerční sexuální zneužívání dětí vysvětluje jako: „*Použití dítěte pro sexuální účely výměnou za peníze nebo odměnu v naturálních mezi dítětem a zákazníkem, dítětem a prostředníkem nebo dítětem a agentem nebo jinými osobami, které vydělávají na obchodu s dětmi pro tyto účely.*“¹⁰⁶

Mezi nejzávažnější typy CSEC se řadí dětská prostituce, obchodování s dětmi a dětská pornografie. Přes veškerou snahu vytvořených zákonů, organizací a nevládních institucí, se stále nedaří tuto problematiku zvládnout.

¹⁰⁴ SLANÝ, J. *Syndrom CAN: (syndrom týraného dítěte)*. Ostrava: Ostravská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2008, s. 29.

¹⁰⁵ WEISS, P. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: Grada, 2005, s. 139-140.

¹⁰⁶ VANÍČKOVÁ, E. *Dětská prostituce*. Praha: Grada, 2005, s. 25.

1. Dětská prostituce

„Pojmem dětská prostituce se rozumí využívání dětí při sexuálních aktivitách za úplatu nebo poskytnutí jiného plnění.“¹⁰⁷

Dětská prostituce je provozována dětmi, které častokrát pocházejí z chudých nebo neúplných rodin. Lidmi, které dětskou prostituci využívají, jsou nejčastěji pedofilové, kteří vyhledávají právě nedospělé a sexuálně nevyzrálé jedince. Mnoho dětí je do prostituce uvaleno z donucení po tom, co byly ukradeny, podvedeny anebo prodány. Uchylují se k ní ale také děti, které potřebují finanční prostředky pro přežití na ulici, zajištění jejich rodiny, oblečení, léky a veškeré ostatní potřeby důležité pro běžný život.¹⁰⁸

Dětská prostituce se provozuje podobně jako klasická, což znamená za použití třetí osoby, která ji zajišťuje (pomocí tzv. pasáka), až po prostituci provozovanou ve speciálních budovách, salonech nebo bytech.¹⁰⁹

„Studie uveřejněná v roce 1988 hovoří o tom, že se ročně pohybuje v dětské prostituci 500 tisíc až 1,2 milionů dětí, z toho nejméně 300 tisíc chlapců mladších 16 let a velká většina dětí zahajuje prostituční dráhu před 14. rokem života. Prostituuující dívky jsou častěji vidět na ulici, kde vyhlíží své zákazníky, zatímco prostituující chlapci jsou více angažováni do pornografického průmyslu a homosexuální prostituce, kde jsou nabídky předávány diskrétně.“¹¹⁰

2. Obchodování s dětmi

Rozumí se jím: *„Jakákoli transakce, na jejímž základě je dítě předáno jednou osobou nebo skupinou osob jiné osobě nebo skupině osob, a to za úplatu nebo poskytnutí jiného plnění.“* Tuto definici je třeba zúžit na obchod pro účely sexuálního průmyslu.¹¹¹

Dítě, které se ocitne díky obchodu v sexuálním průmyslu, je prodáno vlastními rodiči či blízkými osobami, anebo bylo uneseno či prodáno rodičem v dobrém úmyslu, že se mu dostane kvalitnějších podmínek pro život a jeho vzdělání. V dnešní době, kdy jsou hranice prakticky otevřené a možnost vzdělání je tak pestřejší, než tomu bylo dříve, se mnoho dětí ve věku 15–18 let rozhodne cestovat do ciziny za prací. Tam jsou ovšem pod slibem vysokého výdělků vlákány do pastí a stávají se tak obětí člověka, který si je

¹⁰⁷ WEISS, P. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: Grada, 2005, s. 141.

¹⁰⁸ HANUŠOVÁ, J. *Sexuální zneužívání*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2005, s. 13.

¹⁰⁹ WEISS, P. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: Grada, 2005, s. 141.

¹¹⁰ VANÍČKOVÁ, E. *Dětská prostituce*. Praha: Grada, 2005, s. 26.

¹¹¹ WEISS, P. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: Grada, 2005, s. 141.

koupí odcizením jejich dokladů. Děti tak musejí plnit úkoly, které jsou jim nařizeny, aby jim doklady byly opět vráceny. Pokud nesouhlasí, jsou jim podávány drogy a majitel si u dítěte tak postupně vytváří drogovou závislost, aby se na něm dítě stalo závislé a plnilo jim stanovené úkoly. Nutí ho žít v bídných podmínkách a není mu umožněno pokračovat ve vzdělání. Vše je závislé na vůli a pokoře nynějšího majitele dítěte.¹¹²

3. Dětská pornografie

Dětská pornografie je definována jako: „*Jakýkoliv zvukový nebo obrazový materiál, který používá děti v sexuálně implicitním kontextu. Obrazová pornografie je zobrazení dítěte při výslovné sexuální činnosti, skutečné či simulované, nebo oplzlé vystavování pohlavních orgánů pro sexuální uspokojování uživatele; zahrnuje výrobu, rozšiřování nebo používání takového materiálu. Zvuková pornografie je používání jakýchkoli zvukových prostředků užívajících dětský hlas, skutečný či simulovaný, za účelem sexuálního uspokojení uživatele. Zahrnuje výrobu, rozšiřování nebo používání takového materiálu.*“¹¹³

Mnoho lidí považuje dětskou pornografii za okrajový problém, který začíná díky zvýšené činnosti orgánů postupně mizet. Opak je ale pravdou, protože v dnešní technicky modernější době se dětská pornografie stává jedním z nejziskovějších odvětví filmového průmyslu. Hlavním faktorem tohoto zvyšování je snadná distribuce a anonymita šíření pomocí internetu (například doktorka Vaníčková uvádí, že slovo sex je absolutním vítězem mezi slovy zadávanými do vyhledávače na internetu a slovo porno je na místě čtvrtém).¹¹⁴

V dřívějších dobách bylo šíření dětské pornografie složitější. Výrobci museli k výrobě používat fotografie a filmy, které musely být následně vyvolány odborníky v laboratořích. Ty k zjištění onoho činu neměly laxní přístup a v případě takového nálezu ihned informovali správní úřady o protiprávním jednání. S vznikem videokamery ovšem toto jednoduché odhalení vymizelo, protože video si dokázal doma vyrobit téměř každý a nebyla nutnost nechat jej vyvolat u odborníka.¹¹⁵

Dětská pornografie je částečně propojena s dětskou prostitucí. Silbert již v roce 1984 poukázal na fakt, že 38% dětí, které se živí prostitucí, je následně využíváno svým

¹¹² WEISS, P. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: Grada, 2005, s. 141.

¹¹³ HANUŠOVÁ, J. *Sexuální zneužívání*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2005, s. 11.

¹¹⁴ VANÍČKOVÁ, E. *Interpersonální násilí na dětech*. Praha: Úřad vlády ČR, s. 33-34.

¹¹⁵ HANUŠOVÁ, J. *Sexuální zneužívání*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2005, s. 11-12.

pasákem k výrobě pornografie a 80% prostituujících dětí má zkušenost s tím, že pohlavní styk si natáčí přímo sami zákazníci nebo si dělají alespoň fotografie.¹¹⁶

5.6 Zákonné znění¹¹⁷

Veškeré trestné činy související s účinným legislativním zněním, se řídí předpisem č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“). Dle ustanovení § 126 „trestního zákoníku“ je za dítě považována každá osoba mladší osmnácti let, pokud „trestní zákoník“ nestanoví jinak.

Obdobně jako u dospělých, i u dětí lze páchat trestné činy, které uvádí „trestní zákoník“, proti životu a zdraví - část druhá, zvláštní část, hlava I.

Trestné činy proti životu - Díl I, dle ustanovení § 140 vražda a ustanovení § 141 zabití „trestního zákoníku“.

Trestné činy proti zdraví - Díl II, dle ustanovení § 145 těžké ublížení na zdraví a ustanovení § 146 ublížení na zdraví „trestního zákoníku“.

U dětí lze také uvést trestné činy proti svobodě - hlava II, díl I „trestního zákoníku“, jako jsou například dle ustanovení § 168 obchodování s lidmi a ustanovení § 169 svěření dítěte do moci jiného. Nejzávažnějšími delikty jsou ovšem trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti - hlava III „trestního zákoníku“. Stejně jako u dospělých, i u dětí lze spáchat trestné činy, jako jsou znásilnění dle ustanovení § 185, sexuální nátlak ustanovení § 186 anebo pohlavní zneužití ustanovení § 187. U dětí je ale specifikace sexuálního zneužívání rozšířena o další trestné činy, které si vyžadují velkou pozornost, a není možné je brát na lehkou váhu. Do tohoto rozšíření lze zařadit trestný čin soulože mezi příbuznými dle ustanovení § 188, hlava III „trestního zákoníku“, který je mezi veřejností znám jako incest, nebo trestné činy související s komerčním sexuálním zneužíváním - též hlava III „trestního zákoníku“, jako ustanovení dle § 190 prostituce ohrožující mravní vývoj dětí, ustanovení § 192 vyrábění a jiné nakládání s dětskou pornografií nebo § 193 zneužití dítěte k výrobě pornografie.

V oblasti trestných činů proti rodině a dětem - hlava IV „trestního zákoníku“, lze kvalifikovat skutky jako opuštění dítěte nebo svěřené osoby dle ustanovení § 195, zanedbání povinné výživy ustanovení § 196, týrání svěřené osoby ustanovení § 198, ohrožování výchovy dítěte ustanovení § 201 nebo svádění k pohlavnímu styku ustanovení § 202.

¹¹⁶ VANÍČKOVÁ, E. *Dětská prostituce*. Praha: Grada, 2005, s. 28.

¹¹⁷ *Zákony pro lidi: Předpis č. 40/2009 Sb.*, [online]. 2009 [cit. 2016-01-06]. Dostupné z: WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>>.

5.7 Pomoc obětem

Násilí páchané na dětech je velice závažné a nelehce odhalitelné tvrzení. Dítě si samo kolikrát ani neuvědomuje, že se stalo obětí, a proto pokud někdo takto závažnou věc zjistí, musí ji neprodleně oznámit. Tuto povinnost má každý včetně státních orgánů, pověřených osob, školských zařízení, škol a zdravotnických zařízení. Na tuto skutečnost se vztahuje zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Každé dítě má právo, i bez souhlasu rodičů, se obrátit na orgány sociálně právní ochrany, státní orgány, školy, školská zařízení, zdravotnická zařízení a další pro pomoc při ochraně svého zdraví nebo života. Tento zákon a další právní předpisy nabízí širokou možnost opatření, které zajistí ochranu dítěte, jeho práv a identity. Do orgánů o sociálně-právní ochraně dětí (tzv. „OSPOD“) se řadí krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, obecní úřady a újezdní úřady, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Úřad práce pro Českou republiku. Tyto úřady velmi úzce spolupracují se zdravotnickými, školskými, sociálními, ale také nestátními neziskovými organizacemi, za účelem zajištění základních práv dětí, které jsou ohroženy na svém životě nebo zdraví.¹¹⁸

Další možností dítěte, kam se může obrátit, je nepřeborné množství linek důvěry, které poskytují i konzultační činnost a mají přehled o psychosociální pomoci v oblasti, odkud dítě telefonuje. Existují také krizová centra pro děti, centra psychosociální pomoci, pedagogicko-psychologické poradny a i v případě násilí páchaném na dětech dokáže pomoci Bílý kruh bezpečí.¹¹⁹

Co se týče výslechu sexuálně zneužívaného dítěte, jedná se o velice složitý úkol. Dítě samo nerozumí tomu, čeho se na něm druhá osoba dopouštěla a vzhledem k jeho nízkému věku nedokáže tuto činnost příslušné pomoci vysvětlit. Z tohoto důvodu, příslušnice SKPV PhDr. Alena Plšková, navrhla řešení. Z její iniciativy vznikly dvě hadrové loutky, které mají tento problém dětem pomoci názorně ukázat. Loutky se liší od ostatních tím, že mají pod oblečením umístěné genitálie a svými proporcemi tak pomáhají dítěti s objasněním skutečností, které se děly. Vše může názorně ukázat na hračkách, které jsou mu k jeho věku velmi blízké. Vznik těchto loutek se těší do dnešní doby velké oblibě a má využití nejen u Policie ČR, ale také u ostatních resortů, které se problematikou obětí dětí, zabývají. Loutky pomáhají všem dětem, které se staly oběťmi

¹¹⁸ STANĚK, A. *Násilí páchané na dětech*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006, s. 54.

¹¹⁹ HANUŠOVÁ, J. *Sexuální zneužívání*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2005, s. 22.

sexuálního zneužívání, protože je mohou používat jak mentálně postižené děti, tak děti hluchoněmé.¹²⁰

---

¹²⁰ WEISS, P. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: Grada, 2005, s. 53.

6 KAZUISTIKY

Kapitola obsahuje několik kazuistik, které mají poukázat na vážnost jednotlivých projevů agrese. Veškeré osobní údaje byly změněny, aby nebylo možné identifikovat jednotlivé osoby z důvodu ochrany osobních údajů. Kontext kazuistik je čerpán z odborné literatury, přičemž správnost výpovědí obětí lze ověřit z dostupných zdrojů.

Kazuistika č. 1¹²¹

Kazuistika č. 1 popisuje příběh 14leté Jany, která se obrátila na Linku bezpečí poté, co byla pohlavně zneužita. Tato kazuistika nepochází z rodinného prostředí, ale poukazuje na fakt, že rodiče by svoji 14letou dceru měli lépe hlídat a rozhodně by ji neměli pouštět samotnou v takhle nízkém věku na diskotéku.

Jana šla ve svých čtrnácti letech na diskotéku, kde slavily její kamarádky narozeniny. Okolo desáté hodiny večerní se nechala domů odvézt dvěma chlapci, se kterými se na diskotéce seznámila. Ti ovšem při cestě do Janina obydlí zastavili u lesa, znásilnili ji a v lese ji v noci ponechali.

Jana se obrátila na Linku bezpečí, kdy překotně do telefonního aparátu vysvětlovala, co se jí vlastně stalo. Cítila se strašně a vůbec nevěděla, co má dělat. Konzultantka se snažila v Janě vzbudit pocit bezpečí, důvěry a empatie. Společně se pak snažily vymyslet optimální řešení. Konzultantce se povedlo Janu uklidnit, když ji přesvědčila o tom, že je velice správné, že se na Linku důvěry obrátila. Když Jana konečně přestala plakat, začala konzultantce popisovat osudný večer. Vypráví o cestě na diskotéku a o oslavě narozenin. Na diskotéce se jí líbilo, seznámila se s novými lidmi i s chlapci, kteří ji pak...Jana opět propuká v pláč. Konzultantka se ji opět snaží uklidnit a Jana po pár minutách pokračuje ve vyprávění. Jelikož bydlí v jiné vesnici, než byla diskotéka, nabídli ji chlapci, s kterými se seznámila, že ji domů odvezou autem. Nepřipadali ji nějak nebezpeční a ani ve snu ji nenapadlo, že by se jí mohlo něco stát. Během cesty se nic zvláštního nedělo, s chlapci si normálně povídala, když v tom z ničeho nic, auto zastavilo někde u lesa. Chlapci Janu násilím vytáhli z auta a pak ji...Jana opět pláče a konzultantka ji znovu uklidňuje. Po chvíli Jana opět pokračuje. Mluví o svých pocitech

---

¹²¹ HANUŠOVÁ, J. *Sexuální zneužívání*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2005, s. 7-8.

těsně po činu. Chvíli tam ležela a plakala. Byla v strašném šoku, cítila se špinavá, jako kus hadru. Po pár minutách se zvedla, oblékla a odešla ke kamarádce.

Jana konzultantce navíc během hovoru neustále opakovala, že by ji nikdy nenapadlo, že něco takového se může stát zrovna jí. Byla zoufalá a nevěděla, co má dělat. Konzultantka proto Janě navrhla, aby se svěčila se svým problémem rodičům. Z reakce rodičů má ovšem Jana strach, protože celá její rodina, včetně blízkých, je silně věřící a má proto obavy, že ji odsoudí za to, že je „špinavá“

Konzultantka přesvědčila Janu o tom, že to rozhodně není její vina a že se něco takového může stát komukoliv. V tomto okamžiku se Jana zcela uklidnila a souhlasila s návštěvou gynekologa, kterou ji konzultantka poradila a také s tím, že vše řekne svým rodičům, kteří jí s nepříjemnou zkušeností pomohou. Konzultantka také neopomenula fakt, že je třeba celou událost neprodleně nahlásit na policii, která oba pachatele náležitě potrestá.

Jana cítí obrovskou úlevu a konzultantce děkuje. Zhruba po čtyřiceti minutách je hovor u konce a Jana zavěšuje telefonní sluchátko.

Kazuistika č. 2¹²²

Druhá kazuistika popisuje příběh starší ženy, která se stejně jako Jana obrátila na krizovou linku. Přestěhovala se do bytu svého syna s tím, že jemu a své snaze bude vypomáhat s chodem domácnosti a s péčí o vnoučata. Na rozdíl od kazuistiky č. 1, tento příběh pochází z rodinného prostředí, kdy žena společně se svým synem, snachou a vnoučaty sdílí společné obydlí a jedná se tedy o případ domácího násilí.

Po telefonické domluvě se žena dostavila na osobní konzultaci do krizového centra. Byla velmi plačtivá a z prvního dojmu konzultantka usoudila, že velice vystrašená. Problémy ženy začaly v momentě, kdy se přestěhovala do domácnosti svého syna a snažila se mu pomáhat s chodem a péčí o vnoučata. Ačkoliv syn byl nezaměstnaný a celé dny trávil doma, péče o vnoučata a o domácnost zbyla pouze na ni. Syn ji neustále napadal, okřikoval, urážel a věnoval se pouze a výhradně svým zálibám a odpočinku.

Postupem času syn zmanipuloval i svoji manželku (ženy snachu), aby s tchýní nemluvila a péči o vnoučata a domácnost nechala pouze na ní. Syn chtěl po matce více finančních prostředků za bydlení, celé dny ji hlídal, jestli péči o domácnost nešidí a

---

¹²² ÚLEHLOVÁ, D. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně, 2009, s. 38-39.

kontroloval ji na každém kroku. V poslední fázi tohoto psychického týrání došlo i k situacím, kdy si syn natáčel matku na kameru, dělal jí naschvály (například rozsypával mouku na uklizenou podlahu apod.). Zakázal matce používat pračku a vycházet z jejího pokoje.

Psychické týrání pozvolna přešlo i k fyzickému napadání a zákazu styku s vnoučaty.

Toto chování bylo pro ženu natolik neúnosné, že vyhledala lékařskou pomoc v podobě psychiatra a ten ji nasměroval na Intervenční centrum, kde jí zajistí odbornou pomoc. Ženě bylo také doporučeno pořídit si fotodokumentaci jako předmět doličný, protože těsně před návštěvou Intervenčního centra jí syn poranil ruku a žena byla nucena vyhledat lékařské ošetření.

Další radou Intervenčního centra bylo obrácení se na Policii ČR a vyhledání právní pomoci za účelem získání finančních prostředků, které vložila do synova bytu.

Nyní je žena v naprostém bezpečí, protože žije u své dcery a veškeré problémy se synem řeší pouze přes právníka.

Kazuistika č. 3¹²³

Třetí kazuistika popisuje další projev agrese v podobě stalkingu, kdy se jedná o případ z roku 2005, který je citován dle R. Ballhoffa a L. Čírtkové jej uvádí ve své knize *Moderní psychologie pro právníky*.

Případ poukazuje na fakt, že domácí násilí je se stalkingem velice úzce spjato a ne vždy, je stalking páchán pouze na osobách s kterými pachatel žil, popřípadě žije.

V rodině probíhalo závažné domácí násilí, jehož terčem byla hlavně manželka a poté její tři děti. Fyzické a psychické týrání dětí vedlo až k jejich umístění do dětského domova. V tomto okamžiku se spustila u násilnického otce lavina nebezpečného pronásledování, které trvalo dva a půl roku (od roku 2002 do poloviny roku 2005). Cílem se staly všechny osoby, o kterých se pronásledovatel (otec) domníval, že nesou vinu za to, že mu byly děti odebrány. Nejhlavnější osobou se pro něj stal znalec, kterého přizval soud k objasnění otázky, komu mají být děti svěřeny do péče. Otec znalci opakovaně volal do zaměstnání a posléze i na soukromé telefonní číslo. Pokaždé se zřetelně představil a pak znalce zasypal vulgaritami. Denně se jednalo až o 20 telefonátů. Pokud telefon zvedl znalec osobně, následovaly výhrůžky typu: „Vy se

---

¹²³ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada, 2008, s. 65-66.

nedožijete vysokého věku. - Vaše šance na přežití vidím černě. - Vaše šance žít dál jsou na nule. - Počkám si na vás ve výtahu. - Rozmačkám vás. - Jsem zvyklý řešit své problémy s mačetou v ruce.“ apod.

Výhružné telefonáty zaměřil otec časem i na pracovnice dětského domova a orgány sociálně právní ochrany dětí. Protože šéf pracoviště, na kterém znalec působil, odmítl otce přijmout a zakázal mu přístup do soukromé instituce, pachatel mu začal telefonicky oznamovat, že ani jeho nečeká dlouhý život. Kromě těchto výhružných telefonátů, umístil otec kolem dětského domova, u soudu a u pracoviště znalce velké plakáty s textem, který označoval zmíněné osoby a instituce. Text obsahoval mimo jiné i sdělení, že tyto instituce jsou ovládány perverzními osobami, které je třeba vymítit. Toto textové pronásledování otec také doplňoval pokusy o kontakt.

Otec také neváhal a našel dva syny znalce (v té době ve věku 8 a 10 let). Cestou ze školy se k nim přitočil a řekl, že jejich otec právě zemřel, což ovšem není škoda, protože byl zločincem, který strkal nevinné děti do domovů, kde je znásilňovaly lesbické vychovatelky. Jindy nechal další osobou doručit dětem dopis, že jejich otec umírá v nemocnici. Dopis byl natolik propracovaný, že obsahoval nejen adresu nemocnice, ale také číslo pokoje, kde znalec ležel.

Dalším projevem nespokojeného otce, bylo šikanování sociálních pracovníků, kdy jim na dobírku objednával zboží a následně jim jej z obchodního domu nechal posílat. Jednalo se o ledničky, mrazničky, televizory apod. Hodnota těchto výrobků činila asi 80 tisíc euro.

Mezitím pronásledované osoby podaly několik trestních oznámení, ale bez konkrétních výsledků. Až po pár měsících vydal místně příslušný civilní soud v souvislosti s jednou z projednávaných žalob zákaz kontaktu s pronásledovanými osobami. To byl do té doby jediný konkrétní oficiální výstup proti otci. Ten se tomuto kroku však přizpůsobil a využil zaplacené poslíčky, aby předali třem vychovatelkám v dětském domově dopisy, kde jim předpovídal blízkou smrt. Sociální pracovníce po tomto činu okamžitě ukončily pracovní poměr v dětském domově. Pro děti pachatele to byl ovšem těžký krok, protože k těmto vychovatelkám již měly vytvořený velmi pevný citový vztah. Vychovatelky trpěly psychickými a psychosomatickými potížemi a byly již dlouho v péči odborníků.

Otec ještě se svým protizákonným jednáním ovšem nebyl u konce, před vchod institutu, kde pracoval soudní znalec, umístil kartonovou krabici s nápisem, že je v ní bomba, která exploduje, jakmile se jí někdo dotkne. Na místo okamžitě vyrazili policejní pyrotechnici a zásahové jednotky. Tento akt byl v celém případě zlomový.

Krátce na to, byl otec z rozhodnutí soudu hospitalizován na uzavřené psychiatrické klinice, protože chvíli poté, co zaměstnal policii, stihl ještě napadnout sousedku v domě, které zlomil obě ruce, podřízl její domácí mazlíčky a zapálil její byt.

Kazuistika č. 4¹²⁴

Poslední kazuistika popisuje příběh malé slečny, která se obrátila, jako většina dětí, na linku důvěry. Její první slova do telefonního aparátu zněla, že chce mluvit s paní, která jí dokáže poradit. Dívka mluvila velice rozumně a odhodlaně. Vysvětlila paní, že již třetí den přespává na nádraží a nechce se vrátit domů. Doma jí všichni pouze ubližují a nejvíce její nevlastní otec.

Otec dívku pohlavně zneužíval, přičemž tento problém trval již několik let. Ze začátku chování otčíma bylo nevinné, používal pouze doteky. Postupem času však začal být otčím agresivnější. Když dívka sebrala odvahu a vše řekla své matce, nevěřila jí. Matka dívku dokonce obvinila, že si vše vymyslela, protože otčíma nemá ráda a snaží s emu pouze uškodit. Dívka si myslela, že do tohoto okamžiku měla doma peklo, v tom se ovšem mýlila. Matka začala dívku ještě více trápit a tak se slečna obrátila na Linku bezpečí, kde prosila o radu, kam se obrátit a co dál dělat. Nechtěla se již před svojí rodinou skrývat a mít i nadále strach z toho, že jí nikdo neuvěří. Konzultantka na Lince bezpečí dívku uklidnila a nabídla jí několik možností, jak danou situaci řešit.

Slečna se hned druhý den rozhodla, že navštíví sociální pracovníci na orgánu sociálně-právní ochrany dětí a s konzultantkou na Lince bezpečí už zbývalo jen vyřešit otázku bydlení. Dívka měla babičku, s kterou se již rok kvůli zákazu otčíma neviděla, a tak ji konzultantka poradila, aby babička opět vyhledala a se svým trápením se jí svěřila.

Po půl roce dívka opět volala na Linku bezpečí a zanechala vzkaz s poděkováním. Tentokrát zněl její hlas vesele a klidně. Nevlastní otec byl obviněn z pohlavního zneužívání a v době telefonátu byl umístěn ve vazbě. Matka byla stíhána za to, že tento trestný čin nějakým způsobem nepřekazila. Slečna i nadále bydlela u své babičky a po několik měsíců docházela na psychoterapie.

---

¹²⁴ HANUŠOVÁ, J. *Sexuální zneužívání*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2005, s. 10.

7 ANALÝZA STATISTICKÝCH DAT

Téma domácího násilí je stále aktuálnější a toto tvrzení je třeba prokázat. K tomuto faktu slouží analýza statistických dat, která osvětlí problém výskytu domácího násilí za posledních 9 let, tedy od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2015. Statistika se zabývá počtem vykázaní násilnických osob ze společného obydlí a vychází pouze ze statistik, které oficiálně poskytla Policie ČR, což znamená pouze z nahlášených případů. Statistika je zaměřena na celou Českou republiku a nejsou v ní zahrnuty případy, kdy dochází k latenci domácího násilí.

Tabulka č. 1 – Počet vykázaní násilnických osob ze společného obydlí v celé České republice, v rozmezí devíti let (od začátku roku 2007 do konce roku 2015):¹²⁵

Rok	Počet vykázaní ze společného obydlí
<i>2007</i>	862
<i>2008</i>	679
<i>2009</i>	778
<i>2010</i>	1058
<i>2011</i>	1430
<i>2012</i>	1407
<i>2013</i>	1361
<i>2014</i>	1382
<i>2015</i>	1306

¹²⁵ *Domácí násilí: Statistiky* [online]. 2007 [cit. 2016-02-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.domacinasili.cz/statistiky/>>.

Nejnižší počet zaznamenaných případů vykázaní je patrný v roce 2008. Oproti předchozímu roku 2007 se počet vykázaní snížil o 183 případů. V roce 2009 dochází k mírnému vzestupu, kdy počet případů se oproti roku 2008 zvedl o 99 činů. V roce 2010 se počet zvedl o 280 a v roce 2011 dokonce o 372 udělených vykázaní oproti předchozím rokům. V roce 2012 dochází opět k mírnému sestupu, protože počet udělených vykázaní byl o 23 méně než v roce 2011. Rok 2013 a 2014 je téměř srovnatelný, v roce 2014 bylo uděleno pouze o 21 vykázaní více než v roce 2013. V loňském roce, tedy v roce 2015, dochází opět k sestupu, protože na rozdíl od roku 2014, bylo uděleno o 76 vykázaní méně.

Pokud ovšem porovnáme celé devítileté období, počet vykázaní ze společného období rapidně vzrostl. Z počtu 862 v roce 2007 na celkových 1306 v roce 2015.

Celkový počet udělených vykázaní od roku 2007 do roku 2015 čítá 10 261 celkově vykázaných osob ze společného obydlí.

Důležité je, jakým pohledem na tento nárůst nahlášených případů nahlížet. Lze jej brát jako správný krok legislativy, kdy počet nahlášených případů stoupá v důsledku nebojácnosti obětí o domácí násilí hovořit a hlásit jej. Možné je na tento nárůst také nahlížet negativně a to jako na fenomén, který se neustále rozrůstá a veškerá snaha organizací a Policie ČR, které s domácím násilím bojují, tak přichází v niveč. Nárůst případů může být také vymezen pozitivně, pokud se budeme domnívat, že všímavost a citlivost lidí k domácímu násilí není zastřena a lidé z blízkého okolí chtějí obětem domácího násilí poskytnout pomoc.

8 KOMPARACE NÁSILÍ

Kapitola komparace násilí přehledně ukáže, jaké násilí je pácháno na dětech a jaké na dospělých. Jedná se o formy násilí, které jsou dle výběru autora nejdůležitější a odborná literatura na ně nahlíží jako na nejčastější formy. Komparace vychází z jednotlivých kapitol a podkapitol této bakalářské práce, takže je možné jednotlivé formy násilí kdykoliv dohledat a dozvědět se o nich tak potřebné informace, které čtenář vyžaduje.

Tabulka č. 2 – Přehledné zobrazení násilí, které je pácháno na dětech a které na dospělých:¹²⁶

Forma násilí	Dospělý	Děti
<i>Fyzické násilí</i>	ANO	ANO
<i>Psychické násilí</i>	ANO	ANO
<i>Sexuální podtext</i>	ANO – Sexuální násilí	ANO – Sexuální zneužívání
<i>Ekonomické násilí</i>	ANO	NE
<i>Sociální násilí</i>	ANO	NE
<i>Zanedbávání</i>	NE	ANO
<i>Stalking</i>	ANO	ANO

Nejtypičtější a nejčastější formou násilí, které je pácháno, s ohledem na projevy agrese v rodinném prostředí, je násilí fyzické. To je pácháno jak na dospělých, tak na dětech. Formou fyzického násilí může být postižena prakticky jakákoliv věková kategorie. Fyzické násilí má mnoho forem a projevů a jediné v čem se může fyzické násilí lišit u dětí či u dospělých je intenzita, četnost a následky, které jsou s fyzickým násilím spojeny.

Psychické neboli duševní násilí je opět pácháno jak u dospělých, tak u dětí. Rozdílem je vyrovnání se s takovou situací. Pokud je psychické násilí pácháno na dospělých, existuje možnost, že dospělý člověk si z takového traumatizujícího období neodnese trvalé následky a vše může díky odborné pomoci zvládnout. U dětí je vyrovnání se s psychickým násilím mnohem složitější a následky si může nést do konce života. V tomto případě je velice důležitá intenzivní a odborná pomoc.

¹²⁶ Zdroj a tabulka: Vlastní

Třetím bodem v komparaci je pojem se sexuálním charakterem. Dospělý i děti trpí formou násilí, která má sexuální podtext. Zatímco dospělý jsou většinou obětí sexuálního násilí jako takového, děti jsou spíše než sexuálním násilím postiženi sexuálním zneužíváním. Hovořit u dětí o sexuálním násilí dle mého názoru není vhodné, protože dítě na sexuální násilí není dostatečně vyvinuto a jeho psychika pojem násilí nedokáže přijmout, nerozumí jí. Vhodnějším termínem pro sexuální násilí páchané na dětech, je tedy sexuální zneužívání.

Ekonomickým násilím trpí pouze dospělé osoby. Vzhledem k tomu, že pod spojením ekonomické násilí se skrývá omezování přístupu k finančním prostředkům, nemůže toto násilí být pácháno na dětech. Jedná se o finanční prostředky, které jsou potřebné pro chod domácnosti nebo uživení rodiny, tyto problémy ovšem dítě ve svém věku neřeší a finanční prostředky tak potřebuje čistě jen pro svoji potřebu. Pokud mu je tato potřeba odepřena, rozhodně se nejedná o projev ekonomického násilí.

Sociální násilí je další formou projevu agrese, která je stejně jako ekonomické násilí, páchána pouze na dospělých osobách. Jedná se o bránění návštěv v rodině, zákaz styku s kamarády, různé kontrolní telefonáty apod. Dítě ke svému životu a nízkému věku potřebuje především své rodiče, a proto i kdyby mu byl odepřen styk s rodinnými příslušníky či kamarády, nelze jej brát jako sociální násilí, ale pouze jako jakési částečné omezení osobní svobody.

Zanedbávání je jedinou formou násilí, která je páchána pouze na dětech a ne na dospělých. Vzhledem k nízkému věku se o sebe nedokáže dítě postarat samo, a proto je na rodičích, aby tuto povinnost zastali. Pokud tak nečiní, existují instituce, které daný problém vyřeší a dítě rodičům mohou také odejmout. Dospělý člověk (pokud není zbaven svéprávnosti), za sebe zodpovídá sám a proto se ho tento typ násilí netýká.

Stalking je posledním typem násilí, které může být pácháno jak na dospělých, tak i na dětech. Zatímco u dospělých může stalking probíhat i pomocí telefonátů, zasíláním zpráv na sociálních sítích apod., u dětí se jedná spíše o pronásledování osobní, kdy pachatel na dítě čeká a sleduje ho například při cestě ze školy, na kroužky apod. Pokud je dítě malé, častokrát nevládní mobilní telefon a ani nemá založené uživatelské účty na internetu, nelze jej tedy pronásledovat podobně jako dospělé osoby. V případě, že je dítě starší a tyto prostředky vlastní, může být stalking na dospělých i na dětech velice obdobný.

9 ŘÍZENÝ ROZHOVOR¹²⁷

Osoba, s níž byl řízený rozhovor veden, z důvodu ochrany osobních údajů nebude jmenována a veškeré tyto údaje proto zůstávají v naprosté anonymitě.

Jedná se o osobu ženského pohlaví a v letošním roce oslaví 68 narozeniny. Rozhovor probíhal formou, kterou si vybrala sama osoba, takže její psychický stav nebyl nějakým způsobem narušen. Pokud osobě nebyla otázka ze strany autora příjemná, byla vynechána a v řízeném rozhovoru tak není evidována. Rozhovor v písemné formě byl osobou zkontrolován a schválen. Veškeré informace uvedené v rozhovoru jsou pravdivé, pouze upravené autorem do celistvé podoby.

Vzhledem k tomu, že osoba nikdy násilí, které se v jejím životě odehrálo, nehlásila na Policii ČR, autor se pomocí řízeného rozhovoru pokusí dokázat, zda se o domácí násilí opravdu jednalo a navrhne řešení tak, jak by jej učinila Policie ČR.

Domníváte se, že jste opravdu prošla určitou formou domácího násilí?

Ano, rozhodně se o domácí násilí jednalo.

Kdo na Vás domácí násilí páchal?

Přítel, který se později stal i mým manželem.

Jak jste se seznámili?

Chodili jsme spolu od 1. třídy na základní školu, kterou jsme společně celých 9 let povinné školní docházky navštěvovali. Nikdy jsme se spolu ovšem moc nebavili. Když jsme základní školu opustili a začali navštěvovat školu střední, tak asi v sedmnácti letech jsme se náhodně setkali a od té doby spolu začali mít partnerský vztah.

Byl již v prvopočátku vztahu nějaký náznak, že Váš přítel Vás bude týrat?

Ano, těch náznaků bylo několik, ale to si člověk vše uvědomí až s odstupem času. Nejdříve se jednalo o mírné zákazy typu: „Dnes do práce nechod', zařídím to. - Chceš jít s kamarádkou na kafe? Co když budeme raději spolu? - Do města chodit nemusíš, já nakoupím, až půjdu z práce!“

---

¹²⁷ Vlastní zdroj; Řízený rozhovor s blízkou osobou. [2016-03-02].

Jak dlouho trvaly tyto mírné náznaky?

Asi zhruba dva roky, ale připisovala jsem jej spíše žárlivosti, která v určité míře, patří ke každému vztahu. Vše začalo v mých dvaceti letech, kdy jsme společně vstoupili do manželského svazku a já chvíli poté otěhotněla.

Naznačujete tím, že ve dvaceti letech se začalo odehrávat něco závažného. O co se jednalo?

Myslela jsem, že na své první dítě se oba dva těšíme. Opak byl ale pravdou. Když nadešel den mého porodu, manželovi to bylo úplně jedno. Do porodnice mi museli odvést přátelé a porod byl na tu dobu velice těžký a komplikovaný. Přesto se nám narodila krásná a hlavně zdravá dcera. Pro manžela jsme ovšem obě dvě byly vzduch. Zatímco všechny maminky každý den přijímaly návštěvy (hlavně svých mužů), já se takové návštěvy nikdy nedočkala. Nezeptal se ani na náš zdravotní stav, a to jsem v porodnici ležela téměř třikrát déle, než všechny ostatní maminky. Přesto se od známých dozvěděl, kdy nás propouštějí a nezbylo mu nic jiného, než si nás vyzvednout.

A přijel si pro vás?

Bohužel ano.

Proč to slovo bohužel?

Vyzvedl si nás v nemocnici, kde už jsme na něj jakou dobu čekaly. Tenkrát mi snad ani nepozdravil, natož aby se koukl na svoji prvorozenou dceru. Pamatuji si, jak naléhal, abychom chvátaly, že nemá čas a zamířil k autu. Já jako opařená jsem do jedné ruky vzala dceru a v druhé si táhla tašku s osobními věcmi a cupitala za ním do auta jako poslušná manželka. V autě cestou domů neřekl ani slovo.

Porod byl opravdu náročný a já se těšila, jak si doma odpočinu, jenže místo pomoci o naši společnou dceru, která den co den a noc co noc plakala, jsem poslouchala pouze nadávky a urážky.

Nadávky a urážky z jakého důvodu? Vy jste přeci nemohla za to, že porod byl těžký a potřebujete odpočinek.

Ne, to se netýkalo toho, že jsem měla těžký porod. O tom on snad do dnešního dne ani neví. Ale zatímco já se „válela“ na mateřské dovolené, on musel chodit do práce a živit nás. Jenže dcera proplakala celé noci a mně bylo vyčítáno, že za to mohu já a on i celou noc neodpočine.

A co běžné starosti o domácnost? Jak Vám manžel pomáhal?

O domácnost se nestaral vůbec. Vše bylo na mně. Když přišel z práce a já měla třeba jen pětiminutové zpoždění s obědem, hned byl oheň na střeše. Vyletěl od stolu, bouchl dveřmi a šel za přáteli nebo na jeho milovaný fotbal. To že bylo postaráno o dceru, vypráno, vyžehleno, naklizeno a uvařeno, to samozřejmě neviděl.

Ze známosti ale vím, že Vy máte dcery dvě. Proč jste si tehdy pořídila druhé dítě, když jste poznala, že Váš manžel není ideální?

Doufala jsem, že když první dceři byly tři roky, druhé dítě napomůže tomu, že se manžel změní, že nás začne mít rád a začne se o nás starat. Bohužel se nezměnil, narození druhé dcery odstartovalo další a mnohem horší peklo, než jsem zažívala doposud.

Jaké peklo? Co se odehrávalo poté, co se Vám narodila druhá dcera?

Domnívám se, že to co jsem prožívala během života mé první a jediné dcery byl pouze psychický nátlak na moji duši a mé city, když se ovšem narodila dcera druhá, začala jsem procházet i fyzickou šikanou.

Fyzickou šikanou? Máte na mysli, že Vás fyzicky týral? Jak to začalo?

Ano fyzicky týral. Dostali jsme od obce přidělený nový byt a já začala zase chodit do práce. Bylo mi krásně, nikdo tam na mě nekřičel a já se cítila psychicky v pořádku. Když jsem ovšem přišla z práce domů (pouze o půl hodiny dříve než manžel), nastal problém. Nebylo uklizeno, vypráno, vyžehleno a hlavně nebyl oběd na stole, což považuji za největší problém! Za každý takovýhle nedostatek jsem dostala pohlavek.

Zůstalo pouze u pohlavků nebo se fyzické týrání pozvolna stupňovalo?

Pohlavky to opravdu jen začalo, protože to co následovalo, bylo opravdové peklo za zavřenými dveřmi našeho bytu. Docházelo i k situacím, kdy jsem v bolestech ležela na zemi, a manžel do mě kopal. Občas jsem si připadala jako ten fotbalový míč, který na rozdíl ode mě zbožňoval.

Kde byly děti, když docházelo k takovýmto nepochopitelným atakům?

Ze začátku jsme s manželem byli většinou o samotě, děti byly buď u babičky anebo si hrály venku. Postupem času ovšem začaly být svědky tohoto týrání. Muž mě bil pěstmi do obličeje a kopal do mého bezvládného těla ležícího na zemi a děti musely všemu tomuto násilí přihlížet.

Jak jste tuto situaci řešila? Jako matka jste si určitě uvědomovala, že když děti vidí něco takového, není to pro jejich správný vývoj dobře.

Většinou jsem se s dcerami zamkla v dětském pokojíčku a uklidňovala je, že to tatínek tak nemyslela a že až se vyspí, bude všechno v pořádku. Občas jsem s dcerami utíkala ke své sestře, kde jsem se vmlouvala na to, že manžel má noční a my se doma samotné bojíme.

To si rodina nevšimla, že není něco v pořádku a potřebujete pomoci?

Nevšimla, protože make-up a líčení drobné šrámky a oděrky dokázalo výborně zakrýt. Pokud ne, vzala jsem si v zaměstnání dovolenou a rodině řekla, že jsem nemocná. Když podlitiny zmizely, začala jsem opět normálně fungovat.

A proč jste to někomu neřekla? Určitě by Vám pomohl!

To rozhodně ano, ale on se ve společnosti kamarádů choval jako nejlepší a nejdokonalejší manžel a otec zároveň. Přátele jsme měli stejné a nikdo by mi nevěřil, jakým peklem si doma procházím.

A co se týče rodiny, před tou jsem nechtěla vypadat jako zbabělec a stěžovat si. V té době se moc nenosilo, aby se někdo rozváděl a lidé by na mě koukali skrz prsty, proto jsem vše do poslední chvíle tajila.

Říkáte do poslední chvíle, co bylo tím osudným momentem, že jste dostala odvalu udělat nějaký radikálnější krok?

Nikam jsme spolu nechodili. Já byla pořád doma a manžel navštěvoval kde jaký podnik. Jednou mě naši společní kamarádi přemluvili, abych s nimi a s manželem šla na taneční zábavu u nás v obci. Seděla jsem celý večer sama u stolu a bála se jít si i pro pití. Celou dobu se mi naskýtal pohled na mého manžela, který na parketu protočil snad všechny ženy. Po pár hodinách mi tento pohled přestal bavit a rozhodla jsem se, že dalšího tanečníka již neodmítnu. K tanci mi vyzval náš společný, velice dobrý, přítel. Když to manžel viděl, přiběhl ke mně a před plným sálem lidí mně udeřil do obličeje. S pláčem jsem utekla domů a čekala.

Na co jste čekala? Proč jste se ihned nesebrala a neodešla?

Chtěla jsem si to s ním všechno vyřídit a konečně mu do očí říct, že odcházím. Vzhledem k tomu, že děti spaly u babičky, byla k tomu ideální příležitost. Nad ránem zarachotil klíč v zámku a manžel byl doma. Než jsem stihla jakkoliv zareagovat, přiletěla mi na

tvář další facka, povalil mě na zem, chytl mi ruce, abych se nemohla bránit a bil mě hlava nehlava. Kopal do mě, bušil mě pěstmi a já se modlila, aby mě smrt vysvobodila. Když manžel dokončil vše, co potřeboval, odešel si spokojeně lehnout. Když jsem se celá pomlácená a rozlámaná probudila na zemi, rozhodla jsem se nadobro odejít. Sbalila jsem si nejdůležitější věci a utekla k rodičům.

Jak rodiče reagovali, když Vás uviděli?

Když jsem zazvonila, otevřel mi můj tatínek a se slovy kdo jsem a co tam takhle brzy ráno pohledávám, pomalu přivíral dveře. Byla jsem jak duha, hrála jsem v obličejí všemi barvami a otok tomu dodával ještě větší hrůzu. Nakonec mi poznal a s pláčem přijal do náručí a do bezpečí, které jsem tak moc potřebovala.

Čtrnáct dní jsem nemohla mezi lidi, ale konečně jsem se svěřila svým rodičům, kteří mně i mým dcerám poskytli zázemí a vše pochopili.

Jak reagoval Váš manžel, že jste se i s dcerami rozhodla odejít?

Neustále za mnou a dcerami k mým rodičům chodil a žadonil, ať se vrátíme. Tvrdil, že se změnil a že nás všechny hrozně miluje.

A vzala jste ho zpět?

Ano, bohužel vzala. Pravdou je, že asi měsíc fungovalo vše tak jako v každém jiném vztahu. Manžel dělal vše, co musel a dával nám péči i lásku. Po měsíci ovšem přiletěla další facka a já jsem ho navždy vyhodila z bytu.

Jak dlouho trvalo Vaše peklo ve vztahu?

Neuvěřitelných třináct let urážek, bití, pomluv, ponižování a s odstupem času i znásilňování v sexuální oblasti.

A jak se cítíte dnes? Máte nového partnera?

Od té doby jsem zůstala sama, žádného partnera jsem si ani nehledala. Můj bývalý manžel si našel novou manželku a vychoval si s ní další dvě děti.

Já jsem třicet tři let šťastně rozvedená a po tom, co jsem si zažila, nemám na chlapa ani pomyslení. Mám dvě krásné, dospělé a hlavně zdravé dcery, které mi daly čtyři vnoučata a nic mi neschází.

Shrnutí a závěr řízeného rozhovoru:

Vzhledem k tomu, že domácí násilí se vyznačuje čtyřmi hlavními znaky, je třeba je v tomto rozhovoru nalézt a výskyt domácího násilí tak potvrdit, či vyvrátit.

Společné obydlí oběť i pachatel několik let sdíleli, jeden znak je tak **naplněn**. Druhým znakem je **eskalace** neboli stupňování se projevovaného násilí. Oběť vypovídala, že nejdříve se jednalo pouze o malé zákazy, poté o **psychické týrání** a to nakonec pozvolna **přešlo k násilí fyzickému**. V širším pohledu lze v tomto případě spatřovat také násilí sociální a sexuální, ovšem oproti násilí psychickému a fyzickému, se jedná pouze o banální záležitost.

Třetím znakem důležitým pro dokázání výskytu domácího násilí jsou **jasně vymezené role**. Domnívám se, že zde je **jasně patrné**, kdo je obětí a kdo pachatelem.

Posledním znakem je projevení **dlouhodobosti**. Oběť s násilným manželem žila **13 let**, což jasně svědčí o naplnění tohoto znaku.

Veškeré znaky, které jsou pro domácí násilí povinné, byly naplněny. V tomto případě se jednoznačně jedná o domácí násilí.

Řešení ze strany Policie ČR:

S ohledem na předcházející útoky, je důvodné předpokládat, že manžel by se opětovně dopouštěl nebezpečných útoků proti zdraví nebo svobodě a lidské důstojnosti. Dle ustanovení § 44 odst. 1 zák. č. 273/2008 Sb. by Policie ČR tuto násilnou osobu vykázala ze společného obydlí s ohroženou osobou. Během deseti dnů, které jsou zákonem stanoveny jako doba vykázání násilné osoby, by oběť měla navštívit jakékoliv krizové centrum, které by jí Policie ČR popřípadě doporučila, a společně by našly další možné řešení této nebezpečné situace.

Závěr

Hlavním cílem „práce“ bylo zjistit nejčastější projevy agrese v rodinném prostředí. Teoreticky reflektovat základní východiska zkoumané oblasti, analyzovat účinné legislativní nástroje a vymezit tak adekvátní možnou pomoc pro oběti.

Díličními cíli bylo charakterizovat jednotlivé projevy agrese a jejich možná řešení – porovnat, jaké druhy násilí se páchají na dětech a jaké na dospělých.

Vzhledem k nastudování odborné literatury zpracovatelka označila za nejčastější projevy agrese v rodinném prostředí domácí násilí, stalking a násilí páchané na dětech. Tyto projevy byly podrobně rozebrány jako dílčí cíle práce a byla navržena pomoc pro případné oběti. S každým takovýmto projevem je v České republice spjata i účinné legislativní znění, které ani u jedné z hlavních kapitol nechybí.

Teoretická část práce byla obohacena o tematicky přílehlavé kazuistiky, které byly čerpány z odborné literatury, a to podle autorů, které se danou problematikou zabývají (viz. Hanušová Jaroslava, Úlehlová Dagmara a Čírtková Ludmila). Každý projev agrese v rodinném prostředí, je zastoupen jednou kazuistikou vztahující se k danému projevu agrese a vždy poukazuje na závažnost daného deliktu.

Ve vztahu k dalšímu obohacení práce bylo užito statistických kvantitativních ukazatelů, které mimo jiné poukazují na jev, kdy v rozmezí devíti let, se domácí násilí zvýšilo o celkem 444 nahlášených případů. Otázkou pro další bádání ovšem zůstává proč? Může to být zapříčiněno několika důvody, ať už účinnější legislativní úpravou, ztrátou strachu takovéto násilí hlásit, anebo všímavostí okolí, které není k výskytu domácího násilí zaslepené a obětem pomáhá.

V důsledku analýzy odborné literatury zpracovatelka práce realizovala srovnávací metodu, kdy přehledně reflektovala násilí páchané na dětech a násilí páchané na dospělých. Komparace byla založena na zkoumání dvou stejných druhů násilí, které následně porovnála a veškeré výsledky interpretovala do přehledné tabulkové formy a blíže jej vysvětlila v navazujícím textovém bloku. Vyhodnocení komparativní metody poukázalo na fakt, že vesměs se jedná o násilí obdobné, ovšem u dětí nelze páchat ekonomické a sociální násilí a u dospělých se jedná o latenci zanedbávání péče.

Empirická část práce, v rámci samostatného výstupu, měla dále ambici za pomoci užité kvalitativní výzkumné techniky (tj. strukturovaného řízeného rozhovoru) poukázat na skutečnost, kdy pomocí zpracovatelkou precizovaných otázek došlo k potvrzení či vyvrácení možných projevů domácího násilí u vybrané respondentky.

Domácí násilí bylo díky této metodě potvrzeno a následně došlo k reflexi následných opatření a doporučení týkajících se postupu dotčeného orgánu veřejné správy (tj. Policie ČR) s ohledem k aktuální účinné legislativní úpravě zkoumané oblasti.

Především laická, ale i odborná veřejnost by si měla uvědomit, že vliv latence, působení kriminogenních faktorů apod., by k projevům agrese v rodinném prostředí nemělo zaujímat laxní postoj. Pokud je někdo s takovouto skutečností seznámen, měl by oběti bezodkladně umět poradit, co dál dělat a navrhnout možná řešení problému. Největší a nejjednodušší pomocí je uplatnit podnět k místně a věcně příslušnému orgánu Policie ČR, který si vše převezme a odborně prošetří, ale existuje i mnoho jiných státních či nestátních neziskových institucí, které mohou poskytnout nezbytnou odbornou a metodickou pomoc (např. Orgán sociálně právní ochrany dětí, Ministerstvo práce a sociálních věcí, různá intervenční a krizová centra - Bílý kruh bezpečí; Charita ČR; DONA linka; Acorus, z. ú. apod.).

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BUSKOTTE, Andrea a Lucie VANÍČKOVÁ HORNÍKOVÁ (ed.). *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2008, 176 s. ISBN 978-80-251-1786-6.
2. ČERMÁK, Ivo. *Lidská agrese a její souvislosti*. Vyd. 1. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1998, 204 s. ISBN 80-902-6141-8.
3. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 150 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2207-8.
4. DUFKOVÁ, Ivana a Jiří ZLÁMAL. *Domácí násilí se zaměřením na problematiku obětí*. Praha: [Střední policejní škola Ministerstva vnitra, Středisko pro výchovu k lidským právům a profesní etiku], 2005, 69, 52 s. ISBN 80-239-5686-8.
5. HANUŠOVÁ, Jaroslava. *Sexuální zneužívání*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2005, 35 s. ISBN 80-239-5639-6.
6. KONRÁD, Zdeněk a Dezider BANGO. *Metodika vyšetřování trestných činů souvisejících s domácím násilím*. Vyd. 1. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007, 60 s. ISBN 978-80-7251-241-6.
7. NAKONEČNÝ, Milan. *Encyklopedie obecné psychologie*. 2., rozš. vyd., v Akademii vyd. 1. (1. vyd. v nakl. Vodnář pod náz. Lexikon psychologie). Praha: Academia, 1997, 437 s. ISBN 80-200-0625-7.
8. SLANÝ, Jaroslav. *Syndrom CAN: (syndrom týraného dítěte)*. Vyd. 1. V Ostravě: Ostravská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2008, 155 s. ISBN 978-80-7368-474-7.
9. STANĚK, Antonín (ed.). *Násilí páchané na dětech: [sborník z konference : 12. dubna 2006]*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006, 73 s. ISBN 80-244-1430-9.
10. STRÍLKOVÁ, Patricie a Marek FRYŠTÁK. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009, 91 s. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-020-0.
11. ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2.

12. ÚLEHLOVÁ, Dagmar. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Vyd. 1. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně, 2009, 116 s. ISBN 978-80-7013-502-0.
13. VANÍČKOVÁ, Eva. *Dětská prostituce*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2005, 135 s. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1138-9.
14. VANÍČKOVÁ, Eva. *Interpersonální násilí na dětech*. Vyd. 1. Praha: Úřad vlády ČR, 37 s. ISBN 978-80-7440-001-8.
15. WALBY, Sylvia a Jonathan ALLEN. *Domácí násilí, sexuální napadení a pronásledování: výsledky britského průzkumu o kriminalitě*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009, 124 s. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-088-5.
16. WEISS, Petr. *Sexuální zneužívání dětí*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2005, 264 s. Psyché (Grada). ISBN 80-247-0929-5.

Elektronické zdroje

1. *Bílý kruh bezpečí: O nás* [online]. 1991 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.bkb.cz/>>.
2. *Bílý kruh bezpečí: Poslání a činnost* [online]. 1991 [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.bkb.cz/>>.
3. *Domáci násilí: Statistiky* [online]. 2007 [cit. 2016-02-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.domacinasili.cz/statistiky/>>.
4. *Nemoci a poruchy* [online]. Tereza Mahdalová, 2014 [cit. 2015-11-27]. Dostupné z WWW: <<http://www.opsychologii.cz/clanek/103-agrese-stokrat-jinak-aneb-jak-zvladat-svoje-afekty/>>.
5. *Stopstalking: Úvod* [online]. Karlovy Vary: občanské sdružení [cit. 2016-01-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.stopstalking.cz/>>.
6. *Zákony pro lidi: Předpis č. 40/2009 Sb.*, [online]. 2009 [cit. 2016-01-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>>.
7. *Zákony pro lidi: Předpis č. 200/1990 Sb.*, [online]. 1990 [cit. 2016-01-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-200>>.
8. *Zákony pro lidi: Předpis č. 273/2008 Sb.*, [online]. 2008 [cit. 2016-01-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>>.

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 – Počet vykázaní násilnických osob ze společného obydlí v celé České republice, v rozmezí devíti let.

Tabulka č. 2 – Přehledné zobrazení násilí, které je pácháno na dětech a které na dospělých.